

પ્રેમભક્તિ-મન્થમાલા

નહાના નહાના રાસ

ભાગ ૧ લો

નહાનાલાલ દક્ષપતરામ કવિ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૩૩૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૮૯૧૧૧ ૮૧૧૧૧ ૨૧૨૧-૧

વિષય ૨-૧૩

પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાલાનાં

નવીન ગ્રન્થો અને આવૃત્તિઓ.

પ્રથમાવૃત્તિની સાલ

૧૭,	શકુન્તલાનું સંભારણું, સમશ્લોકી	૧૬૨૬
૧૮,	યુગપલટો ને મહાસુદર્શન	૧૬૨૭
૧૯,	ઉદ્ભોધન	૧૬૨૭
૨૦,	અર્ધશતાબ્દિના અનુભવબોલ	૧૬૨૭
૨૧,	સંસારમન્થન	૧૬૨૭
૨૨,	વિશ્વગીતા	૧૬૨૭
૨૩,	ઈન્દુકુમાર, અંક ૨ જે	૧૬૨૭
૨૪,	ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૨ જે	૧૬૨૮
૨૫,	ગીતમંજરી	૧૬૨૮
૨૬,	જહાંગીર-નૂરજહાન	૧૬૨૮
૨૭,	યોધપર્વણી ને પ્રતિજ્ઞાદ્રન્દ્ર	૧૬૨૮

ખીજી આવૃત્તિ: કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૧ લો

કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૨ જે

ત્રીજી આવૃત્તિ : વસન્તોત્સવ

ઈન્દુકુમાર, અંક ૧ લો

ચોથી આવૃત્તિ: જયા-જયન્ત

ઉષા

છઠ્ઠી આવૃત્તિ: ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૧ લો

પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાલા

પ્રથમાવૃત્તિની સાલ

૧,	કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૧ લો	૧૯૦૩
૨,	રાજસૂત્રોની કાવ્યત્રિપુટિ	૧૯૦૩-૦૫-૧૧
૩,	વસન્તોત્સવ	૧૯૦૫
૪,	કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૨ નો	૧૯૦૮
૫,	ઇન્દુકુમાર, અંક ૧ લો	૧૯૦૯
૬,	નહાના નહાના રાસ, ભાગ ૧ લો	૧૯૧૦
૭,	શ્રીમદ્ ભાગવદ્ગીતા, સમશ્લોકી	૧૯૧૦
૮,	જયા-જયન્ત	૧૯૧૪
૯,	મેઘદૂત, સમશ્લોકી	૧૯૧૭
૧૦,	ઉષા	૧૯૧૮
૧૧,	ચિત્રદર્શનો	૧૯૨૧
૧૨,	રાજર્ષિ ભરત	૧૯૨૨
૧૩,	પ્રેમકુંજ	૧૯૨૨
૧૪,	પ્રેમભક્તિ-ભજનાવલિ	૧૯૨૪
૧૫,	સાહિત્યમન્થન	૧૯૨૪
૧૬,	વૈષ્ણવી પોડશ ગ્રન્થો, સમશ્લોકી	૧૯૨૫

પ્રેમભક્તિ—ગ્રન્થમાલા

નહાના નહાના રાસ

ભાગ ૧ લો

—❦—

નહાનાલાલ દલપતરામ કવિ

વિ. સં. ૧૯૮૪

ઈ. સ. ૧૯૨૮

કીર્તિ એક રૂપીઆ

કર્તાને માટે રજીસ્ટર

પ્રકાશક : ન્હાનાલાલ દલપતરામ કેવિ,

ભદ્ર, અમદાવાદ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય ૧૪૩૩૮
અમદાવાદ
ગુજરાતી ડૉપીરાઈટ-રજીસ્ટર્ડ દે- : ૬

આવૃત્તિ ૧ લી, ૧૬૧૦	પ્રત ૧૦૦૦
આવૃત્તિ ૨ જી, ૧૬૧૪	પ્રત ૧૦૦૦
આવૃત્તિ ૩ જી, ૧૬૧૬	પ્રત ૧૦૦૦
આવૃત્તિ ૪ થી, ૧૬૨૧	પ્રત ૧૦૦૦
આવૃત્તિ ૫ મી, ૧૬૨૨	પ્રત ૨૦૦૦
આવૃત્તિ ૬ હી, ૧૬૨૮	પ્રત ૧૫૦૦

મુદ્રક. મુદ્રણસ્થાન :

કેશવ હ. શેઠ

જાડાયતા મુદ્રણકલા મંદિર,

ચાર રસ્તા, અમદાવાદ

આવો આવોને સખિઓ ! આજ રસતાળી પાડી
 કાંઈ ગજવો આપણી ખડેન ! આ ગુર્જરી વાડી.
 હરિણી શી ચંચળ વાન, નાચુક ને નમણી,
 ફૂલની કળી સમ સુકુમાર સૂરતની રમણી !
 છળિ છટા ભરી, સોહાગ તપે મુખ, મુગ્ધકિરા,
 શુભ વડોદરાની વેલ સરિખી ઓ ચતુરા !
 રૂડી ઠરેલ બુદ્ધિવિશાલ, રહમજી, ને શાણી,
 મુજ અમદાવાદની ખડેન ! ઘરરખુ ઓ ગૃહિણી !
 નિજ ઉરના વિવિધ વિલાસરંગે રંગેલી
 મુંબઈની મોહનરૂપ સખિ ! ઓ અલબેલી !
 અમૃત શા મિઠા બોલ, પણ જ્ઞાને અધૂરી,
 ઓ કેાકિલકંઠી નાર હાથારની મધૂરી !
 છે સુંદર રસિક ઉદાર, સહુ ભગિની આવો,
 ગુર્જર જનનીની જેહ કુંવરીઓ કહાવો.
 જ્યાં સિંહણ નિજ સન્તાન ધવરાવે બળે,
 જ્યાં સાગર ઉછળે નીર મોતીની પાળે;

જ઼હાં પ્રેમલક્ષિતાં ગાન લક્ષ્મીને ગાયાં,
 જ઼હાં સ્થળસ્થળમાં ઇતિહાસ શૂરના સોહાયા;
 એ અદ્ભુત દેશની બાળ, સ્મરીને વીર સતી,
 સૌરાષ્ટ્ર તણી સન્નાર ! પધારો ભાવવતી.
 તેજસ્વી, મદ્દોલનત, જલની લક્ષ્મી જશી,
 આવોને કચ્છની કાડ ભરેલી યુવતિ ! હશી.
 આવો આવોને સહિયર ! આજ રસટહુકે ગુંજો,
 કાંઈ ગજવો ગમતે ગીત નિજ ગુર્જરી કુંજો.
 આ તમ કાજે ભરી છાળ ગીતનાં ફૂલડાંની,
 દ્યો સત્કારો રસબાળ ! એટલી મહેમાની.
 છે મુજ કુલની એ રીત, તાતે શિખવી ભલી,
 દ્યો ચરણ ધરું છું, ખડેન ! વીરની વીરપસલી.

જૂદે જૂદે સ્થળે વેરાયેલા ગરબા એકઠા કરી એક ન્હાની ગરબાવલિના રૂપમાં અપાય તો સંગીતરસિક સભારીઓને સગવડતા થાય એ વિચારથી આ સંગ્રહ છપાવ્યો છે. પૂર્વે છપાયેલા, છટા જ રહેલા, કે અન્ય કોઈ લાંબા કાવ્યના અંગભૂત થયેલા મ્હારા એંશી રાસ આ ગરબાવલિમાં છે.

પાછળ ગીતોના જડ્યા તેટલા ઢાળ આપ્યા છે; પણ તહિમાં યે ફેરફાર નથી એમ નથી. ફૂલછોડમાં જેમ આંખ મ્હુડાવવામાં આવે છે તેમ ગરબીઓમાં પણ અનેક ઢાળનાં રસિક ગૂંથણુ ગૂંથી શકાય છે ; અને એવા પ્રયોગ આ સંગ્રહમાં ઘણા છે. કુંડગિયા ને છપય જેવા છન્દો, તથા ભાતભાતની લોકપ્રિય ગરબીઓ ખતાવે જ છે કે એક ગીતજન્ધમાં અનેક ગીતના ઢાળ સુરીતે મેળવવાથી રસિકતા વધે છે. સાખીઓને માટે પણ ફક્ત દોહરા જ નહીં, પણ દોહરા, સોરઠા, વસન્તતિલકા, ખંડ હરિગીત યોજ્યા છે.

અક્ષરમેળ છન્દો સંસ્કૃત પિંગલમાંથી, માત્રામેળ છન્દો મજલામાંથી, 'ઉસ્તાદી' રાગરાગણીઓ હિન્દુસ્તાની દ્વારા સંગીત શાસ્ત્રમાંથી, અને ગઝલો ફારસીમાંથી: એમ જૂદા જૂદા મૂલમાંથી એ સહુ ગીતપ્રયોગોની સમૃદ્ધિ ગુજરાતીમાં આવી છે. ગુજરાત જ જેની જન્મભૂમિ છે એવા ગીતબન્ધોમાં ગરબી ગરબા ને રાસડા છે. ગુજરાતી ભાષાને જોજો તે જન્મ્યા છે અને માતા કરતાં બાલકો ઘણી વાર દીર્ઘાયુષી હોય છે ત્હેવું ત્હેમનું ભવિષ્ય ભાસે છે. સાદા નૃત્યના ઉત્સાહ ને ઉમંગ તથા ગીતની હલક ને હીચ: એવા ચિરંજીવ અંશ એ ગીતબન્ધમાં છે. રસિક જનોમાં ધીમું ધીમું ઢાલક પણ કોઈ સુંદરી સાથે સાથે વગાડે છે. આમ સંગીતના ત્રણે અંગની સરલ કૂલગૂંથણી રાસમાં છે. મંહી ગુર્જરી વાગ્દેવીનાં મૃદુતા માધુર્ય લાક્ષિત્ય ને કવિતા ભાવતાં અનુપમ રસની રાસઘટા જામી રહે છે. પ્રભુ ત્હેને પવિત્ર ને પ્રેમજ રાખો.

ઈ. સ. ૧૯૧૦

નહાનાલાલ દલપતરામ કવિ

૧૪૩૩૫

નહાના નહાના રાસ,

ભાગ ૧ લો

આમન્ત્રણ

આવો, સન્તો ! આવો, સન્તો !
રસકુંજે આવો સન્તો !

રાસેશ્વરને પદ ઝમે ઝીણું ઝીણું ગીતઃ
નિર્મલ તેજઉદાસમાં પાન કરીશું નિત્યઃ
      જ્ઞાણાં ! ઝીણશું, જ્ઞાણાં ! ઝીણશું,
      ગીતસહરે જ્ઞાણાં ! ઝીણશું.

રતેહવેલના ફાલમાં હીંચશું ઉર હરખાધઃ
પ્રિયગુણગાનકૂલો ગૂંથી ધરશું પ્રિયપદ માંહિઃ
      પ્રિય સંગે, પ્રિય સંગે,
      આનન્દીશું પ્રિય સંગે.

પ્રેમવાડીના ઝરણમાં ગીતીનીરે ન્હાઇ
રાસેશ્વરને પૂજતાં પ્રભુતા રૂડે પથરાઇઃ
      પ્રભુતામાં, પ્રભુતામાં,
      જગ ભૂલશું રસપ્રભુતામાં.

૩

વીણા-વીણાને ફૂલડાંના ફાલ

વીણા-વીણાને ફૂલડાંના ફાલ,
ફારે એવાં હૈયાં, સખિ !

ગૂંથો-ગૂંથોને ફૂલડાંની માળ,
ગૂંથો એવાં હૈયાં, સખિ !

સરખી સાહેલી કાઠી વીણવા ન આવે,
વીણું હું વનને અકેલી રે;
વીણું અલખેલી હું ફૂલફૂલની વેલી, ને
વીણું ને થાઉં ઘેલી-ઘેલી:
હો ! વીણો એવાં ફૂલડાં, સખિ ?

આથે-આથે છે મદૂલી નેગીની મહારા,
પાસે છે ફૂલડાંની વાડી રે;
સાધીશું નેગ સ્નેહગંગાને કાંડે,
વીણીશું ફૂલ ફલાડી ફલાડી:
હો ! વીણો એવાં ફૂલડાં, સખિ !

ખડેનાં ! આવો

એક આંખો મહારે મહારે આંગણે રે લોલ :

ધેરગમ્ભીર તહેની ઘટા ઢળી રે લોલ !

ખડેનાં ! આવો, રસાળ એની છાંયડી રે લોલ.

એક આસોપાસવ મહારી વાડીમાં રે લોલ :

ધેરગમ્ભીર તહેની છટા ઢળી રે લોલ !

ખડેનાં ! આવો, હેનાળ એની છાંયડી રે લોલ.

એક વડયો ઉભો વનચોકમાં રે લોલ :

ધેરગમ્ભીર તહેની જટા ઢળી રે લોલ !

ખડેનાં ! આવો, વિશાળ એની છાંયડી રે લોલ.

૫

શુભના શુકુને હો ! સંચરો

શુભના શુકુને હો ! સંચરો, મહારાજ !
 રણુને જીતીને ઝહેલેરા વીર ! પધારજો, મહારા રાજ !
 જગને જયપદે ધરણી દ્રઘતવજો, મહારા રાજ !

ધોડો મહારો યશપંખાજો, ને ઉડજો;
 ધોડો મહારો જયપંખાજો, ને જીતજો;

ગરવો રણુવજ જો ફરફરે, મહારાજ !
 સુભટોનાં હૈયાં ઝોવાં રણુના રમણે ચહડયાં, મહારા રાજ !

શૂરનો મહેરામણ ઉઘટયો, મહારાજ !
 વીરો કેરા પગના પડે છે પડજન્દવા, મહારા રાજ !

શુભના શુકુને હો ! સંચરો, મહારાજ !

૬

દેવોનાં ધામ એ

—

ધામે ધામે ધામે, સાહેલિ !

ચાલો મ્હણિયે ગિરિઓ ગરવા;
દેવોનાં ધામ એ, વિભુનાં વિશ્રામ એ,
આત્માનાં પૂર પૂરથી ભરવા:
ધામે ધામે ધામે, સાહેલિ !

દૈત્યો વિદારનાર, દેવો હિંગારનાર,
જગતી જ્યનો ટંકાર આવે છે એ કુમાર,
ગિરિગિરિમાં જય હિચરવા;

બાણે છે શેષ નાગ, ચાપે છે વીજળી,
એવા જયકેતુધારી અભિનન્દવા:
ધામે ધામે ધામે, સાહેલિ !

૭

હૈયાની વાંસળી

~*~

હૈયાનાં હેન જોતી વાંસળી વાગી !
 વાંસળી વાગી,
           ને મહારી છાતડી જાગી:
 દુનિયાના દંશ દેતી વાંસળી વાગી.

          જોનો ઘેરો દુહૈકાર,
           મહારા ઉરનો આધાર.
 મહારેઃ ઉડે ઉડે જાણે અવનસનકાર:

દુનિયાના દંશ દેતી વાંસળી વાગી ;
 વાંસળી વાગી,
           ને મહારી છાતડી જાગી:
 હૈયાનાં હેન જોતી વાંસળી વાગી !

૮ વસન્તનાં કિરણો

—

૧

સન્ધ્યાના આભ ફેરે કાંડડે ઉઘાડી મીટઃ
આશાની એક અલગેસડે ઉઘાડી મીટ.

ને ! ને ! પ્રકાશ ફેરે પોપચે ઉઘાડી મીટઃ
સૂર્યે ઉપાની વેણડી નીચે ઉઘાડી મીટ.

કિરણો હતાં તે કુસુમ ખીલિયાં ઉઘાડી મીટ :
હાડે એ હાસ્ય કાણે ઝીલિયાં, ઉઘાડી મીટ ?

૨

ને ! ને ! આનન્દની અધૂકડી ઉઘાડી મીટઃ
સંસાર જાગે શતપાંખડી ઉઘાડી મીટ.

સંજીવન ભરી પિયકારીઓ, ઉઘાડી મીટઃ
ફૂલડાંની ક્યારી ફેરી ઝારીઓ, ઉઘાડી મીટઃ

જગમાં વસન્ત રમણે ચ્હડી ઉઘાડી મીટ :
ફેરેશો ? એ કાને કાને ઉર અડી ઉઘાડી મીટ ?

૯

પ્રેમસરોવર

—

ભરું-ભરું સરવર બ્રહ્મતું રે,
 રમવાને ત્યાં રૂડું ચાલ, મહારા બહાલમા !

કાઠે ઉગ્યાં દેવકૂલડાં રે,
 ત્હેની ગૂંથીશું વરમાળ, મહારા બહાલમા !

રૂડાં ફૂલ, રૂડું સરોવરે રે,
 રૂડલા અતિશય આપ, મહારા બહાલમા !

કુંજની કુસુમલ છાંયમાં રે
 બ્રહ્મશું જગતપરિતાપ, મહારા બહાલમા !

જામી ઉપર રસની ઘટા રે,
 નીચે નીતિની વેલ, મહારા બહાલમા !

પરિમલ પમરે છે પુણ્યના રે,
 મૂલો મંહી, અલખેલ ! મહારા બહાલમા !

પીથું પરમ પદનાં અમી રે,
 લેશું અમૂલ્ય ત્હાવ, મહારા બહાલમા !

જગત જૂવે ત્હારી વાટડી રે,
 જીવનના જન્ત્ર જગાવ, મહારા બહાલમા !

કમળો હસે જળ ગ્રીલતાં રે,
 નયનો હસે છે રસાલ, મહારા બહાલમા !

ઉઠ-ઉઠ, પ્રિયતમ ! ઉઠને રે,
 પ્રેમસરોવર ચાલ, મહારા બહાલમા !

સ્વર્ગનાં મૃદંગ

--

પેક્ષા આભઝરૂપે અભંગ
સજની ! સ્વર્ગનાં વાગે મૃદંગ.

ધીરાં હો ! ધીરાં, હૈયાં શાં, વાગે,
જગમાં પડે પડખન્દ;
ધિનિકિટ ધિનિકિટ મધુરાં શાં ગાજે
આયુષ્યના આનન્દ;
પેક્ષા આભઝરૂપે અભંગ
સજની ! સ્વર્ગનાં વાગે મૃદંગ.

ઉરઉરને આમન્ત્રણ આવે,
ચાલ સખિ ! દેવદાર;
પ્રેમનો પારાવાર ડોલો ત્યાં,
પૃથ્વીમાં સ્વર્ગ ઉતાર;
પેક્ષા આભઝરૂપે અભંગ
સજની ! સ્વર્ગનાં મૃદંગ.

વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં

—૪—

બહાસાં ! વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં, રે લોલઃ
પ્રાણુના પ્રકાશ છે પ્રકુલ ને !

બહાસાં ! વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં રે લોલ.

આશાનો જડેલ મહારો માંડવો રે લોલઃ
ગૂંધી સૌમાગ્ય કેરી વેલ ને !

બહાસાં ! વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં રે લોલ.

આંવા, પીટૃપ પાઉ ઉરનાં રે લોલઃ
નેત્ર માંહિ આંબુ રૂડાં તેજ ને !

બહાસાં ! વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં રે લોલ

પ્રેમનું ઘડાવું રૂડું પારણું રે લોલઃ
શોભાના ગન્ધાવું હું હિન્દોલ ને !

બહાસાં ! વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં રે લોલ.

પ્રભુની કરુણાકલા શાં આવળે રે લોલઃ
હમળે કંઈ જાંડાં જાંડાં હાર્ય ને !

બહાસાં ! વિરાળે મહારા પ્રાણુમાં રે લોલ.

ગોપિકાની ગોરસી

-*-

ગોરસ લેધ લેધ પીળે,
હો ! ગોપિકાની ગોરસી ભરેલી.

વદને છે હેમજ્યોત,
નયને છે પ્રેમજ્યોત;
આત્મામાં અમૃતની હેલી:
હો ! ગોપિકાની ગોરસી ભરેલી.

હૃદયની આશ એક,
રસિયાની રાસ એક;
પ્રેમીની પ્યાસ ના છીપેલી :
હો ! ગોપિકાની ગોરસી ભરેલી.

એ રત

મ્હોરી-મ્હોરી આંગણિયા ડેરી ડાળ રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !
 ઝીલે નીરે સારસ સરોવરપાળ રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !

કુંજ કુંજે વાઘા સળ્યા નવરંગ રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !
 ચન્દ્ર હસી અજવાળે રજનીનાં અંગ રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !

તેજ મધુર વરસે, ને વિશ્વ મંહી નહાય રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !
 લીલો પેલો વનનો મંડપ જોલાં ખાય રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !

ઉભી ઉભી નિરખું છું વાટ, અલગેલ રે !
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !
 ફૂલડેથી લૂમી-ઝૂમી મ્હારી વેલ રે,
 એ રત આવી, ને રાજ ! આવળે !

વસન્ત દ્યો !

રાજ ! કોઇ વસન્ત દ્યો, વસન્ત દ્યો :
હાં રે મ્હારી ક્યારીમાં મ્હેકમ્હેક મ્હેકી :
હો રાજ ! કોઈ વસન્ત દ્યો, વસન્ત દ્યો.

રાજ ! વીણી કળીઓ મ્હેં નેવમાં ઉઘાડી :
હાં રે મ્હારે હધયે-સજાટે વધાવી :
હો રાજ ! કોઇ વસન્ત દ્યો, વસન્ત દ્યો.

રાજ ! દેવ દેવી સોહાગ લેવા આવે:
હાં રે મીડી સ્નેહની યાંસરી યગ્નવે:
હો રાજ ! કોઇ વસન્ત દ્યો, વસન્ત દ્યો.

અજળ કે વેણુ

—

અજળ કે વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.

હું તો આછી નીંદરમાંથી જાગી, સખિ !
મારા મનની મહેમાની માગી,
અજળ કે વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.

હીરદોરની હિંડોલદોરી ડોલી, સખિ !
લોકલોકના કસ્ત્રોતખોલ ખોલી,
અજળ કે વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.

ધેરે ટહુકે અંનયાં નેત્ર નમણાં, સખિ !
સર્યાં સહિયર ! સવળણાં મ્હારાં શમણાં:
અજળ કે વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.

ધીમી ધીમી અમીની છતક આવી, સખિ !
મીડી હલકે મ્હને એકલી હસારી :
અજળ કે વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.

જે-જે સાહેલી ! મ્હારો કન્થ

આજે સાહેલી ! મ્હારે અજવાળાં ઉગિયાં,
ઉગ્યો આયુષ્યનો આનન્દ

મુખડાને મરકણડે રે.

કીધી અમીની મ્હને અમૃત પાછને,
વરસ્યો રસીલો રસઅન્દ

મુખડાને મરકણડે રે.

આધું-આધું હેરે, ને હેરી હેરી હસે,
ખોલે અખોલ કાંઈ ખોલ

મુખડાને મરકણડે રે.

ટહુકે વસન્તગીત કીકીની ઢાકિલા,
ડોલે બુકુટિના હિંડોલ

મુખડાને મરકણડે રે.

હૈયાને આભ એની ઝખકે છે વીજળી,
પ્રગટે છે પ્રેમના પન્થ

મુખડાને મરકણડે રે.

પૃથ્વીની પ્રભુતામાં પ્રભુ શો પ્રકાશતો
જે ! જે ! સાહેલી ! મ્હારો કન્થ

મુખડાને મરકણડે રે.

મહારો હીંચકો

મહારો હીંચકો રે અમરવેણડીની મહાંય;
 અમરવેણડીની મહાંય;
 અમરવેણડીની મહાંય;
 મહારો હીંચકો રે અમરવેણડીની મહાંય.

વીજળી નયમ ગગન મહાંય,
 કવિતા કવિનયન મહાંય,
 એમ હીંચી હૃદય મહાંય
 પ્રેમરાય

ગાય:

પ્રેમહીંચકો રે હૃદયવેણડીની મહાંય;
 હૃદયવેણડીની મહાંય;
 હૃદયવેણડીની મહાંય;
 પ્રેમહીંચકો રે હૃદયવેણડી ની મહાંય.

પુરનો મોરલો

—

પુરનો મોરલો, હો રાજ !
 પુરમાં થનગન થનગન નાચે
 પુરનો મોરલો હો રાજ !
 પુરનો મોરલો, હો રાજ !

સુખની શેરીઓ, હો રાજ !
 આંગણુ થનગન થનગન નાચે
 સુખનો મોરલો, હો રાજ !
 પુરનો મોરલો, હો રાજ !

ફૂલની વાડીઓ હો રાજ !
 ફૂલડે થનગન થનગન નાચે
 ફૂલનો મોરલો, હો રાજ !
 પુરનો મોરલો, હો રાજ !

રસનાં સરોવરો, હો રાજ !
 રસભર થનગન થનગન નાચે
 રસનો મોરલો, હો રાજ !
 પુરનો મોરલો, હો રાજ !

શીયળ

સખિ ! સુષુળ્લે સુખોક્ત આ રસાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

સખિ ! સતિએનો શબ્દ રઢિયાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

સખિ ! જીવનનો મન્ત્ર મરમાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો.

ઓ રસતરક્ષ્યાં બાલ ! રસની રીત ન બૂલશે;

પ્રભુએ બાંધી પાળ રસસાગરની પુણ્યથી.

સખિ પ્રભુતાના દૈવી નિયમ ભાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો:

સખિ ! રસની પવિત્રતા નિહાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

સખિ ! પ્રેમની અખંડ માઝા પાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

વનમાં વરસે મેહ, ઘોમ ધણે વૈશાખના;

નિત્ય વધારે નેહ સારમણંતી બેસડી.

સખિ ! આત્માનાં આંગણાં ય વાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

સખિ ! દેહના કલકંઠી મોહ ટાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો.

સખિ ! સોહાગ સ્વામીને રૂપાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો.

માંડી મનને મહેલ, જીવનાં સિંહાસન કરી,

પથરાવી અક્ષમેલ સ્વામીને સત્કારજો.

સખિ ! કુલ દેરી કીર્તિને ઉજળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

સખિ ! સીતા ને રામનાં છો બાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો :

સખિ ! સ્નેહસુધા પાદ પી ઉછાળો,

શીયળને સંભાળો, સંભાળો.

ઝીણા ઝીણા મેહ

~

ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ,
 ભીંજે મ્હારી ચુંદડી:
 એવો નીતરે કૌમારનો નેહ,
 ભીંજે મ્હારી ચુંદડી.

આજે ઝમે ને ઝરે ચન્દ્રીની ચન્દ્રિકા,
 ભીંજે રસિક કાઠ બાલા રે;
 ભીંજે સખી, ભીંજે શરદ અલબેલડી,
 ભીંજે મ્હારા હૈયાની માલા:
 હો ! ભીંજે મ્હારી ચુંદડી.

વનમાં પર્વેયો પેલો પિયુ પિયુ બોલે,
 ટફકે મયૂર ફેરી વેણાં રે;
 ટમ ટમ ટમ ટમ વાદળી ટમકે,
 ટમકે મ્હારા નાથનાં નેણાં:
 હો ! ભીંજે મ્હારી ચુંદડી.

આનન્દકન્દ ડોલે સુન્દરીના વૃન્દ, ને
 મીઠા મૃદંગ પડખન્દા રે:
 મન્દ મન્દ હેરે મીટડી મયંકની,
 હેરે મ્હારા મધુરસચન્દા !
 હો ! ભીંજે મ્હારી ચુંદડી.

હૈયાનું હોડણું !

હો ! ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

હો નાથ ! કહેશો ?

હો નાથ ! ક'હારે ?

ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

હો ! ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

ધૂમતાં તોફાનો શમાવો :

હો નાથ ! ક'હારે ?

હો નાથ ! કહેશો ?

ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

હો ! ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

જલની રીમાઝો બતાવો :

તલની ગુફાથી બચાવો :

હો નાથ ! ક'હારે ?

હો નાથ ! કહેશો ?

ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

હો ! ઝાલે ચ્હડયું મ્હારું હૈયાનું હોડણું !

શઠ તો સફરના મહાવોઃ

ઉર્મિએ ઉર્મિના ઉડવોઃ

જલધિના રાસ એ જમાવોઃ

હો નાથ ! કપ્પારે ?

હો નાથ ! કહેશે ?

ઝાલે મહાયુ મહારં હૈયાનું હોડતું !

હો ! ઝાલે મહાયુ મહારં હૈયાનું હોડતું !

સારસના શબ્દ

સન્ધ્યા ઉજાસ ભરી નમતી હતી, સખિ ! વૈશાખની:
મનોહારી સુશીતલ શાન્ત, હો સખિ ! વૈશાખની.
આવી ફરીને દિન મેદિની, સખિ ! વૈશાખની:
ઉભી રજનીને કાંકડે એકાન્ત: હો સખિ ! વૈશાખની.

વનમાં વિરામતી વિભૂતિઓ, સખિ ! વૈશાખની:
નદી છવરાતી છાછરનીર: હો સખિ ! વૈશાખની.
નિર્મળ ઝૂકી નભની ઘટા, સખિ ! વૈશાખની:
જલે છાયા ફૂમેલી ગંભીર: હો સખિ ! વૈશાખની.

વાયુની લહરી થંભી હતી, સખિ ! વૈશાખની:
હતી થંભી હૃદય તણી આશ: હો સખિ ! વૈશાખની.
પોદી'તી સાયંસમાધિમાં, સખિ ! વૈશાખની:
જડ-ચેતનસૃષ્ટિની સુવાસ: હો સખિ ! વૈશાખની.

એવે એક સારસખેલડી, સખિ ! વૈશાખની:
આવી ટહુકી અમારી પાર: હો સખિ ! વૈશાખની.
અને જાગી જગત રસચેતના, સખિ ! વૈશાખની:
રહી વરસી જ્યોત્સ્ના ફરી ધાર: હો સખિ ! વૈશાખની.

કન્થકોડામણી

સોહાગમૂર્તિ શી રે કે શણુગારી આ તો ? સાહેલડી !
ઉભો તો માંડિયે રે કે દીલડાંની વાતો, સાહેલડી !

રૂપની કક્ષા કરી રે કે ચતુરા ! કપ્પાં ચાલ્યાં ? સાહેલડી !
છળિશી ! આ છોગલાં રે કે મોહનાં શે ધાલ્યાં ? સાહેલડી !

હજી તો વસન્તની રે કે ફેર પહેલી આવે, સાહેલડી !
ઉરને ઉમળકે રે કે વિશ્વ જો ! વધાવે, સાહેલડી !

હજી ય તો વાર છે રે, કે આવડી વેલી ! સાહેલડી !
એવાં શાં કામ છે રે ? કે આવડી ઘેલી ! સાહેલડી !

ચન્દનકંકાવટી રે કે કુંકુમ ભરિયાં, સાહેલડી !
ગોરાં ગુલાબને રે કે એમ મુખે ધરિયાં, સાહેલડી !

કુંપળને ટોડલે રે કે તારલી પક્કે, સાહેલડી !
પોપચાંતે પાંદડે રે કે કીકીજો મક્કે, સાહેલડી !

સરિતામાં પૂર તો રે કે આજ આ શાનું ? સાહેલડી !
મેહુલે શું માંડિયું રે કે માવકું મહાનું ? સાહેલડી !

અંબુજઆંખડી રે કે અંજન સાર્યાં, સાહેલડી !
ભમ્ભરના ચાપમાં રે કે ખાણુ કેમ ધાર્યાં ? સાહેલડી !

ચાંદાને સેંથલે રે કે વાદળી નમતી, સાહેલડી !
ભલભમાં મ્હડીને રે કે એમ અલક રમતી, સાહેલડી !

શણગાર સજ્યા રે કે કન્યના કોડે, સાહેલડી !
મનોહર મોગરો રે કે ઉઘડે અંખોડે, સાહેલડી !

વદનકટોરીમાં રે કે અમૃત કીધાં, સાહેલડી !
શાશ્વત સૌભાગ્યના રે કે ચન્દ્રક કીધાં, સાહેલડી !

પૃથ્વીને પૂનમે રે કે સૂર્ય ચન્દ્ર રાજે, સાહેલડી !
એવા બે કાનમાં રે કે હીરલા વિરાજે, સાહેલડી !

કમલનો ડોડલો રે કે પત્રે ગિન્દુલેખા, સાહેલડી !
કંકને ઢોળાવ રમે રે કે મોતિડાંની રેખા, સાહેલડી !

વનેવન આંખલે રે કે મ્હોર મ્હોર્યા દીડા, સાહેલડી !
દેહડાળે પ્રેમના રે કે મ્હોર એવા મીડા, સાહેલડી !

બસુદની બેલડી રે કે ઢળતી હાસે, સાહેલડી !
હૈયાનાં ફૂલડાં રે કે ફૂલતાં વિલાસે, સાહેલડી !

હારે તો ઉગિયા રે કે અંગઅંગ બાનુ, સાહેલડી !
ઢાંકે શું છડલે રે ? કે નથી હવે જાનું, સાહેલડી !

ફૂલને હિન્ડોલે રે કે ફૂલડાંની માળા, સાહેલડી !
દેહમૂલે મૂલતા રે કે હાથ બે રૂપાળા, સાહેલડી !

ફૂલડાંને ફૂમતે રે કે સોનલા સિતારી, સાહેલડી !
એવાં સૌભાગ્યનાં રે કે કંકણે પધારી, સાહેલડી !

સરોવરપંકમાં રે કે પંકજ ઉધડે, સાહેલડી !
ધરતીના ચોકમાં રે કે પાપ એમ ઉપડે, સાહેલડી !

કમલની પાંખડી રે કે પાંદડે પડીઓ, સાહેલડી !
મખમલની લીલુડી રે કે પાવલે મોજડીઓ, સાહેલડી !

ક્ષિતિજેથી કાષ્ઠ તો રે કે તેજકૂશ હેરે, સાહેલડી !
ઘૂઘરીની તારલી રે કે ધાધરને ઘેરે, સાહેલડી !

મોરલાની પાંખ એ રે કે ઉડતી ડોલે, સાહેલડી !
ચોરસાના ચોક તો રે કે એમ ચ્હુડયા ઝોલે, સાહેલડી !

પૂર્ણિમાની ચન્દની રે કે શરદની સોહે, સાહેલડી !
રંગેજા અંગરંગ રે કે મોહિનીના મોહે, સાહેલડી !

મંજરી ગૂંથેલી રે કે આમ્રધટા ઢળતી, સાહેલડી !
અંબરની જ્યોત્સ્નિકા રે કે દેહજ્યોતે લળતી, સાહેલડી !

વાર વસન્તની રે કે ફૂલવાડી ફૂલે, સાહેલડી !
સાળુની વેલીઓ રે કે એમ અંગે ખીલે, સાહેલડી !

વાદળીની વાડીમાં રે કે વીજળી રમતી, સાહેલડી !
સારા સંસારમાં રે કે સુન્દરી ધૂમતી, સાહેલડી !

એકાકી સારસી રે કે આલમાં ઉભી, સાહેલડી !
પ્રેમની પંખિણી રે કે એવી દીસે દૂબી, સાહેલડી !

પિયુના પંથમાં રે કે ખ્હાવરી બાળા, સાહેલડી !
આંખડીમાં ઉડતી રે કે ઉરની જવાલા, સાહેલડી !

જગતની પૂર્ણિમા રે કે પ્રગટી શું આજે ? સાહેલડી !
રૂપ કેરી ચન્દ્રિકા રે કે ઉજળી શી ગાજે ? સાહેલડી !

સોના પાલવડે રે કે વાદળી ઉગી, સાહેલડી !
 પારસપૂતળી રે કે એવી કાં મુંગી ? સાહેલડી !
 સારા ય વિશ્વની રે કે વાડી શે વેડો ? સાહેલડી !
 કાડીલા કન્થનો રે કે એવડો શો નેડો ? સાહેલડી !
 અંગમાંથી આવડો રે કે આગનો ઉછળો, સાહેલડી !
 કાને દઝાડવો રે ? કે પાંખ કાંઈ ઢાળો, સાહેલડી !
 આજે વસન્તની રે કે પંચમી આવી, સાહેલડી !
 આવડી ઉતાવળી રે કે સખિ ! કચડાં સિધાની ? સાહેલડી !
 કાકિલા બોલાવતી રે, કે ઉલકાં રૂહેજો, સાહેલડી !
 દૂર તો એ દેશ છે રે, કે ડગ ધીરે દેજો, સાહેલડી !
 સન્ધ્યાની ચન્દ્રિકા રે કે ન્યોત ઝીણી ઢોળે, સાહેલડી !
 ઉતરે છે દર્શને રે કે તારલીઓ ટોળે, સાહેલડી !
 વેરેલ ફૂલડાં રે કે સખીજને પન્થે, સાહેલડી !
 પૂરેલ સાથિયા રે કે પ્રેમના કન્થે, સાહેલડી !
 આનન્દે ઉજળાં રે કે નવ રસગેહ, સાહેલડી !
 શાણી ! સદા શોભજો રે કે નાથને નેહ, સાહેલડી !

૨૬

ચોક ભરી ઢળે ચન્દની

—

હ્યો-હ્યો, ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

હ્યો-હ્યો, તારા વેરાય કાટિપાંખડી;

હ્યો-હ્યો, ચન્દનાં અમૃતનીર, રાજ !

હ્યો-હ્યો, હ્યો ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

હ્યો-હ્યો, માથે મુગટ મૂકા તેજના;

હ્યો-હ્યો, ચંગે તો તેજનાં ચીર, રાજ !

હ્યો-હ્યો, ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

હ્યો-હ્યો, હૈયામાં હેતનાં સરોવરો;

હ્યો-હ્યો, નયનોમાં હેતના હિરોળ, રાજ !

હ્યો-હ્યો, ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

હ્યો-હ્યો, આત્માના સાગર ઉછળે;

હ્યો-હ્યો, બ્રહ્માંડ ઉભું રસબોળ, રાજ !

હ્યો-હ્યો, ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

હ્યો-હ્યો, આંજે રળિયામણી રાતડી;

હ્યો-હ્યો પુણ્યના સોહામણા પ્રકાશ, રાજ !

હ્યો-હ્યો, ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

હ્યો-હ્યો, સૌભાગ્યચોકમાં, સુન્દરી !

હ્યો-હ્યો પ્રીતમના પ્રેમના રાસ, રાજ !

હ્યો-હ્યો, ચોક ભરી ઢળે ચન્દની.

અલી કાયલડી !

ઉંચાં આકાશ, ઉંચી વાદળી, અલી કાયલડી !

કાંઈ ઉંચા ત્હારા રણવામઃ

મીડકું દ્રહૌકજે રે અલી કાયલડી !

વાજે વસન્તની વાંસળી, અલી કાયલડી !

કાંઈ જામે રસિકના રાસઃ

મીડકું દ્રહૌકજે રે અલી કાયલડી !

હઠડે મ્હારે હતું ગીતકું, અલી કાયલડી !

એ તો ગાયું ત્હેં આજે અમોક્ષઃ

મીડકું દ્રહૌકજે રે અલી કાયલડી !

ઉરમાં મ્હારે એક મોરલી, અલી કાયલડી !

ખોલી કાલા-ધેલા ત્હેના ખોલઃ

મીડકું દ્રહૌકજે રે અલી કાયલડી !

ખોલી ધેલા-ધેલા મદખોલ,

ખોલી કાલા-કાલા ખલખોલ

મીડકું દ્રહૌકજે રે અલી કાયલડી !

૨૬

વન

હોયો સૂરજ જો ! લીલૂડા વનમાં રે,

હોયો હોયો સરવર-ગિરિવરને તીરે.

જગ્યાં ઘેરી ઘટામાંનાં પંખેરૂં રે,

જગ્યાં-જગ્યાં મેના પોપટ મોરલા.

ધણુ લઈ ચાલ્યા વનમાં બાલ ગોવાળો રે,

ગાયો જઈ ચારશે રે આઘી સીમમાં.

ફરતો ફાલ્યો આંબલિયાનો ફાલ રે,

શીજો રે સરવરિયા પરનો વાયરો.

ધણુ ચરશે લીલમકું ધાસલવિંગ રે,

સરવરનીર પીશે, ને નીરમાં ધૂમશે.

ઘાડાં જમ્યાં જાંબુડાનાં ફૂંઝાડો રે,

તહેને શીજે ધણુ વેરાતું ઢળી જશે.

દૂર સરવર ભરતા ઝરણાનાં જેવો રે

ગીતડાં ગાતાં નાદ રાયકો રેલશે.

આંખાતી મંજરીઓ ખાતી કાચલ

વસન્તની વાંસલડી સરિખી બોલશે.

—મા છેડીશ તું આજે ત્હારી વેણુ રે,
પ્રભુનાં ગીત વનવનથી વહી ત્હને વધાવશે.

*

*

*

વૈશાખે વંટોળ ઉન્હાધખ વાશે રે,
ધૂળનાં વાદળ રચશે વનના વાયરા.

બળતાં કિરણોના વરસાદ વરસશે રે,
બળશે ધરતી, બળશે પ્રાણી-પાંદડાં.

વિયોગ શો કાંઈ ધોમ ધખે આકાશે રે,
સૂકવશે સૃષ્ટિ, રસ આંખે સીંચશે.

ચીક્ષામાં ચળકન્તા મરવા વીણી રે
છાંચે બેઠા રાયકો ભાત આરોગશે.

ઉડતાં પંખી ડાળે બેળાં થાશે રે,
વિસામે વિરમશે જગના પન્થીઓ.

કડવી લીમડીઓની મીઠી છાંચે રે
(મોક્ષીડાને) ઝોશકિ રાયકો પોદશે.

કિલકિલ કરતાં જ્ઞાનપડાં પંખેડ રે
જ્ઞાન જોવાળ હાથરડે ઉંધાડશે.

લીલમજમ પલ્લવમાં ઠરતો વાયુ રે
થાકેલા જોવાળનો થાક ઉતારશે.

ફળફૂલથી લળતી ને નમતી ડાળો રે
પોઢયા જોવાળ ફૂલપાંદડીએ વધાવશે.

—સકોરી લે પાત્રવ ત્હારો ઉડતો રે,
વસન્તના પાત્રવની સિઝૂંત લે ધડી.

* * *

નમતો પ્હોર થશે ને સરજ નમશે રે,
વાદળિયા સરવરમાં લહેરો આવશે.

તટના ધાસ મંહી મધમાંખ ગગણશે રે,
પાળોને શણગારશે ખગતી વેલડી.

તરુવર કરતાં વધશે ત્હેમની છાયા રે,
પશુપંખી પણ લાગશે મદભર ડોલવા.

પોઢયા રાયકા આળસ મરડી ઉડશે રે,
ઉડીને વગાડશે ચતરંગ વાંસળી.

આઘી-આઘી ખોમાં ચરતી ગાયો રે
વાંસલડી સુણી ઉભશે, ને વળી આવશે.

જળજળ નિર્મળ કમળો છૂંદતી ભેંશો રે
વાંસલડી સુણશે ને જલને છાંડશે.

—જો ! જો ! ઘેરા લવયમુનાતટ રમતા રે
અનહદ રે વગાડે ગોવિન્દ વાંસળી.

સુણ, સહમજ, આચર એ ગીતના બેઠો રે,
પશુથી ચે પામર શું આપણ માનવી ?

* * * *

સહાંજ પડી, આ તડકા કુમળા થાય રે,
સૂરજ પણ ધરતીના ઉરમાં ઢળી પડે.

ક્યાં છે ધણુ ? એ ક્યાં છે આત્મ ગોવાળ રે ?
ક્યાં છે વાંસજડી એ વનવન વીંધતી ?

માત્ર સરોવરજલમાં રમતાં બાળું રે
દોડતી વાદળીઓનાં બૂખરાં લહેરિયાં.

—આછા ધૂંધટ ઉઘાડ, વદન વિકસાવ રે,
વાદળીઓને વેર, પ્રગટ મુખચન્દની.

પ્રિયતમપ્રિય જ્ઞેષ્ઠ લોકડિયાં લજ્જાશે રે,
વસન્ત તો પાંખડીએ પ્રેમ વધાવશે.

ધન્ય નયન ! શું હાસ્ય વિરલ હું પામ્યો રે !
આશીર્વાદ હૃદયમાં ઉભરાતા ઝીંઘ્યા.

ભાત્રકમલસૌભાગ્યસુધા મ્હેં પીધી રે,
ધણુમાં નવ એ દૂધડિયાં લાખ્યાં મ્હને.

૨૭

ગોવાક્ષણી

—

હૂમે સૂર્ય ધીમે-ધીમે, ગોવાક્ષણી રે લોલ !
 નમે તારા લૂમે-હૂમે, ગોવાક્ષણી રે લોલ !

તહમારાં અમૃત સમાં મ્હૈડાં, ગોવાક્ષણી રે લોલ !
 તહમારાં ચન્દ્ર સમાં હૈડાં, ગોવાક્ષણી રે લોલ !

ધાડી ગાડીઓનાં છુડો, ગોવાક્ષણી રે લોલ !
 તહમારો રાગ ઉડ્યો ઉડો, ગોવાક્ષણી રે લોલ !

તેજ આંખમાં પૂરાયું, ગોવાક્ષણી રે લોલ !
 મ્હને મધુરું શું પાયું, ગોવાક્ષણી રે લોલ !

૨૮
ભરતી ડાલો

હો સોમદેવ ! આથમી મા જઘશ,
કે ભરતી ડાલે બહી રે:
હો સોમ ! ત્હને પોપચેથી પીશ:
કે ભરતી ડાલે બહી રે.

હો સોમ ! તારાં કિરણોનાં આણ,
કે ભરતી ડાલે બક્ષી રે.
હો સોમ ! એ તો વાંધે પંચ પ્રાણ.
કે ભરતી ડાલે બક્ષી રે.

હો સોમ ! ત્હારી ચન્દનીને તીર,
 કે બરતી ડાલે બહી રે:
 હો સોમ ! હું તો પ્રેમનો અમીર:
 કે બરતી ડાલે બહી રે.

હો સોમ ! તારા મણિથી જગત,
કે ભરતી ડાલે બલી રે:
હો સોમ ! મહારી મહારાણી કાર:
કે ભરતી ડાલે બલી રે.

૨૯

બોલે છે મોર

—

૧

બોલે છે મોર, બાક્ષા ! બોલે છે મોરઃ
 ત્હમારે બારણે બોલે છે મોરઃ
 ક્ષાયક્ષ કરે મદ્દશોરઃ

સદાંજે, સુલોચના !

ત્હમારે બારણે બોલે છે મોરઃ
 બોલે છે મોર, બાક્ષા ! બોલે છે મોર.

૨

બોલે છે મોર, બાક્ષા ! બોલે છે મોરઃ
 આપણે બારણે બોલે છે મોરઃ
 ક્ષાયક્ષ કરે કલ્લશોરઃ

આજે કક્ષાધર

આપણે બારણે બોલે છે મોરઃ
 બારણે બારણે બોલે છે મોરઃ
 બોલે છે મોર, બાક્ષા ! બોલે મોરઃ

૩૭

ફૂલ હું તો બૂલી

—

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો બૂલી;
બૂલ્યું બૂલાય કેમ એમ ?

અલબેલડી !

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો બૂલી.

જિગી આપાઠ ફેરી વાદળી આકાશે;
દીડો મંહી ભર્યો પ્રેમ,

અલબેલડી !

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો બૂલી.

વાદળીમાં વીજળીની વેલડી ઝખૂંદે;
દીડો મંહી રસઆંખ,

અલબેલડી !

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો બૂલી.

વાડીમાં મોરલા કલા કરી રહ્યાંતા;
દીડો મંહી રૂપાંખ,

અલબેલડી !

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો બૂલી.

મીઠું શું આલની યે પાર કાંઈ ગાળયું;

સુણ્યા મંહી મુજ કાન્ત,

અલખેલડી !

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો જૂલી,

અંગુલિના સ્પર્શ સમાં ફેરાં અડયાં, ત્યાં

તાઠી હું ઓરડે ઓકાન્ત,

અલખેલડી !

વેણી ગૂંથી, ને મંહી ફૂલ હું તો જૂલી.

૩૧

સ્નેહપર્વણી

—

હો રાજ ! ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ બ્હાલી;
 શરદની શોભિતી રસાળી,
 મ્હારે આત્મા ડોલાવનવાળી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ બ્હાલી.

આંખાની ડાળીઓએ વેલડી મૂકી હતી;
 એવી મ્હને હાથમાં ઉછાળી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ બ્હાલી.

તેજ કરાં કિરણોની ગૂંચી રસમાસિકા
 ચાંદસિયે અર્પી રઢિયાળી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ બ્હાલી.

કમલનાં પાંદડાં શાં ઉરે ઉર પાથરી
કાંધી મ્હને હૈયામાં હુંકારી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ વહાલી.

ફૂલડાંમાં ફૂલડાંની ફોરમ કો દાલવે,
મુખડે કંઈ મુખ એમ ઢાળી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ વહાલી.

ફોડયા મુજ પ્રાણ માંહિ પ્રેમના ફૂવારા;
આંખડલી પ્રેમથી ઉગળી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ વહાલી.

પ્રીતમના પ્હેલેરા ચુમ્બનની પર્વણી
મ્હારી આ પૂર્ણિમા રૂપાળી:

હો રાજ !

ચાંદાની ચન્દની મ્હારે આ વહાલી.

૩૨ એ દિવસો

ચંદન છાંટી ચોક સમાર્યો વ્યોમનો,
રજની રસીલી હસતી લક્ષિત વર હાસ ને !
ચાંદલિયો ઉર ભરી ભરી રસ કંઈ ઢોળતો,
આપણુ પણ રમતાંતાં વિરલ વિશ્વાસ ને !
એવા યે દિવસો પણ પ્રિયતમ ! વહી ગયા.

ફૂલફૂલની પાંદડીઓ મીઝઈ ઢળી જતી,
નમી નમી સુરભિ લેતા પ્રિયને ઉછંગ ને !
નયનોમાં નયનો ઢાળીને હેત થું
ઉજળ્યો ઉત્સવ સ્થૂમજી પરમ પ્રસંગ ને !
એવા દિવસ હતા, તે પ્રિયતમ ! વહી ગયા.

પ્રિયતમ ! એ શશીરાજ ચ્હડન્ત અટારીએ,
પદે રમે ન્હાનકડો અનિલકુમાર ને !
ને મદભર રજનીનાં નયનો નાયતાં,
હૃદય ઝીલે સૌનાં અમૃતની ધાર ને !
એવા દિનનાં શમણું પ્રિયતમ ! વહી ગયા.

પક્ષવમાં પક્ષવના પાક્ષવ પાથરી
પંખી પ્હોડ્યાં બીડીને પાંખ થું પાંખ ને !
વિલસે આજ જગત સહુ રસના અંકમાં,
અજખ વિલસતી અલખેલી તુજ આંખ ને
એવા રસદિવસો યે પ્રિયતમ ! વહી ગયા.

૩૩

સોણુલાં

~*~

રનેલીનાં સોણુલાં આવે, સાહેલડી !

ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે :

હૈયાનાં હેત તો સતાવે, સાહેલડી !

આશાની વેલ મ્હારી ઉગી ઢળે. ધ્રુવ

ચ્છડયું પૂર મધરાતનું, ગાળે ભર સૂનકાર :

ચમકે ચપળા આલમાં,

એવા એવા છે પ્રિયના ચમકાર : રે સાહેલડી !

ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.

ઝરમર ઝરમર મેહુલો વરસે આછે નીર :

ઉન્હે આંસુ નયનો ભીંજે,

એવાં એવાં ભીંજે મ્હારાં ચીર : રે સાહેલડી !

ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.

અવની ભરી, વનવન ભરી, ધૂમે ગાઠ અન્ધાર,

ઝખકે મંહી ધુણિ જોગીની,

એવા એવા છે પ્રિયના ઝખકાર : રે સાહેલડી !

ઉરના એકાન્ત મ્હારા ભડકે બળે.

ત્રીણી ન્યોતે ઝળહળે પ્રિયનો દીપક લગીર :
 પડે પતંગ, મંહી નલે,
 એવી એવી આત્માની અધીર : રે સાહેલડી !
 ઉરના એકાન્ત મહારા ભડકે બળે.

ખૂંચે કૂલની પાંદડી, ખૂંચે ચન્દ્રની ધાર :
 રનેલીનાં સંભારણાં
 એવાં એવાં ખૂંચે દિલે મોઝાર : રે સાહેલડી !
 ઉરના એકાન્ત મહારા ભડકે બળે.

૩૪

પ્રીતમ પધારે પરદેશમાં

~

કાઈ આવો આ વાર રે, રોકા નિરધાર રે,
 જીવનઆધાર રે પ્રીતમ પધારે પરદેશમાં
 મ્હારો રૂપનો અંગાર રે, ગુણનો ભંડાર રે,
 હૈયાનો હાર રે પ્રીતમ પધારે પરદેશમાં.

જ્ઞાતમ ! વસમી વાટ વનવગડાની વેગળી:
 ઉરને હિન્ડોળાખાઢ ઝૂલો, ઝૂલાવું હેતથી.
 અન્ધારી આ આજની રાતલડી:
 અન્ધારી અધોર એવી વાટલડી:
 કાઈ આવો આ વાર રે.

રૂપે મદયો રંગદોલિયો, મંહી માંડી સોનલ વેલ:
 પ્રીતનાં પુષ્પો કે વીણશે, છાંડી જશે ને ? છેલ !

પિયુષ ! ભવસાગરના ભેર
 વિધલખ્યા સહુને મળે, રે લોલ:
 પિયુષ ! ભરતીનાં ચહજાં પાણી
 કે વાણિયાં નહીં રે વળે, રે લોલ:
 કાઈ આવો આ વાર રે.

પ્રીતમ પધારે ઘેર

—

હો માણિડા ! છાત્ર ભરીને લાવ્યે ક્ષત્ર,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર:

હો માણિડા ! આપીશ અમૂલનાં ચે મૂલ,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર.

હો ! આછો-આછો, પ્રારબ્ધનો રંગ હતો આછો,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર:

હો ! આજે મ્હારો આશાનો સૂર્ય ઊગ્યો પાછો,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર.

હો ! આઘી—આઘી ખારા સાગર ફેરી વાટ,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર:

હો ! પાસે—પાસે ઉર ફેરા મીડડા ધાટ

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર.

હો ! દેહ દઇ દેહનો પીધો સુધાપ્યાલો,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર:

હો ! પ્રાણુ દઈ પ્રાણુનો કીધો છે મ્હારો જાલો,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર.

હો ! આજે મ્હારે અમાસની પૂર્ણિમા પ્રકાશે,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર:

હો ! આજે મ્હારું આયુષ્ય ભર્યું—ભર્યું ભાસે,

કે આજ મ્હારે પ્રીતમ પધારે ઘેર.

૩૬

અખોલડા

-૪-

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 બહાણના ખોલો ખોલાય:
 આજ બહાણના ખોલો ખોલાય:
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 બહાણના ખૂલે ખૂલાય:
 આજ બહાણના ખૂલે ખૂલાય:
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 રસ કેરાં કુંકુમ ઘોળાય:
 આજ રસ કેરાં કુંકુમ ઘોળાય:
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 આંખોમાં આંખો ઢોળાય:
 આજ આંખોમાં આંખો ઢોળાય:
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 સ્નેહનાં ગીતો ગવાય:
 આજ સ્નેહનાં ગીતો ગવાય:
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 સ્નેહથી સ્નેહી પોપાય :
 આજ સ્નેહથી સ્નેહી પોપાય :
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 લજ્જના પડદા ચીરાય :
 આજ લજ્જના પડદા ચીરાય :
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

બાર બાર વર્ષના અખોલડા રે;
 હૈયામાં હૈયાં સમાય :
 આજ હૈયામાં હૈયાં સમાય :
 ભાગ્યા અખોલડા રે.

૩૭

માયા ઉતારી

—

આગ્યો આપાઠ, ગાઠ આલનાં છવાયાં;
આંસુડે ચીર સૌ ભીંજ્યાં;

સુહાગી દેવ !

એવાં શાં આળ રાજ ! માયા ઉતારી ?

ચન્દા ને સૂર્ય મહારા જ્યહાં સદા સમાણા,
આંખોનાં તેજ એ હોવાણાં:

સુહાગી દેવ !

એવાં શાં આળ રાજ ! માયા ઉતારી ?

પૃથ્વીનાં પુણ્ય જ્યહાં પ્રકાશતાં મહેં દીકાં,
આત્મામૃત ઓસર્યાં એ મીઠાં,

સુહાગી દેવ !

એવાં શાં આળ રાજ ! માયા ઉતારી ?

વિશ્વના વિલાસ જે બુકુટિમાં વિરાજે,
નાયે ન નેણ એહ આજે:

સુહાગી દેવ !

એવાં શાં આળ રાજ ! માયા ઉતારી ?

દૈયાંના મેઘનો હિંચે છ છ હિંડોલો :
આશાનો એક જોલ જોલો :

સુહાગી દેવ !

એવાં શાં આળ રાજ ! માયા ઉતારી ?

૩૮ દીઠો'તો પહેાર

ઘેલૂડો ચિત્તચોર
 પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.
 શરદને આબલે બીને વાન દીઠો,
 મીઝડલો એ મોર :
                     પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.
 બીની બીની વાદળી ભરી ભરી આવે,
 જોખનનું એ જોર :
                     પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.
 હાથમાં રમાડતો'તો કમળની ડાંખળી,
 કાળજડાની જ કોર :
                     પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.
 ચિત્તને આકાશ એહ ઉડતો અનેરું,
 ચાંદરણામાં ચકોર :
                     પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.
 આજે જોલે છે મહારા અન્તરની પ્રીખે
 કાયલડી મદ્દશોર :
                     પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.
 આઠ-આઠ માસની અખંડ પડી મહારે
 રાતલડી યે અધોર :
                     પ્રીતમને દીઠો'તો પહેાર.

૩૬ મનોહર એ

મનનો હરનાર મનોહર એ,
હું ક્યાં શોધું મનનો હરનાર મનોહર એ ?
સખિ ! કઈ કુંજે મનનો હરનાર મનોહર એ ?

જીવનનીર મ્હારાં ઘેરાં ઘેરાં વહેનારાં,
જલ કેરે કાંઠે ઉભો એ ;
વાટ ભરીને ઊંડો પડાયો પાડ્યો રૂંડો,
દેયે તો હેતથી ઝીલ્યો એ;

કયમ જાય ઘડી યે ભૂલ્યો એ ?
મનથી વરી છું જ્ઞાસ્યો એ :
હું ક્યાં શોધું મનનો હરનાર મનોહર એ ?
સખિ ! કઈ કુંજે મનનો હરનાર મનોહર એ ?
મનનો હરનાર મનોહર એ.

૪૦

વસન્તમાં, સખિ !

. - -

ફૂલડે નમેલી ફારે છ વેલી,
 માઝમ રાત અલખેલી,
 રસની હેલી રે રેલી વસન્તની, સખિ !

સુણું છું આછેરાં કે કદિ ઘેરાં,
 પ્રભુનાં તેજ શાં અનેરાં,
 રસિકા ફેરાં રે ગીતો વસન્તનાં, સખિ !

કાઠિલકુંજે, ગહન નિકુંજે,
 કોલન્ત મ્હોરના પુંજે,
 વનમાં ગુંજે રે પંખી વસન્તનાં, સખિ !

જપી નામમાલા, રમરી રમરી વ્હાલા,
 ભરી સુર રોહના રસાલા,
 વાય કે બાલા રે વેણુ વસન્તની, સખિ !

લોક ઉદાસે, વિશ્વ વિલાસે,
 સોહન્ત ચન્દ્રિકા ઉગસે ;
 કહે, કાં ન હાસે રે
 આત્મા વસન્તમાં ? સખિ !

૪૧ કૂલડાંકટોરી

ચન્દ્રીએ અમૃત મોકલ્યાં, રે ખહેન !

કૂલડાંકટોરી ગૂંથી લાવ,

જગમાલણી રે ખહેન !

અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે ખહેન !

અંજલિમાં ચાર-ચાર ચારણી, રે ખહેન !

અંજલિએ છૂંદણાંના ડાઘ :

જગમાલણી રે ખહેન !

અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે ખહેન !

ઝીલું નહીં તો ઝરી જતું, રે ખહેન !

ઝીલું તો ઝરે દશ ધાર :

જગમાલણી રે ખહેન !

અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે ખહેન !

કૂલડાંમાં દેવની લથેળીઓ, રે ખહેન ?

દેવની કટોરી ગૂંથી લાવ :

જગમાલણી રે ખહેન !

અમૃત અંજલિમાં નહિ ઝીલું, રે ખહેન !

૪૨

વિદાય

—

જાઓ સખિ ! ત્યાં, સિધાવો હવે તો
 સરોવરનીર જ્યાંહાં હેલે ચઢ્યાં :
 સલ્લસી ! જે કુંજમાં જન્મ્યો તુજ મેરલો,
 સુન્દર કસાપ ઇન્દ્રજે મદયા.

અમે તો જોગીડા, જમતા પ્રવાસી,
 વરવો જે વેશ, ને વરવી દશાઃ
 રસના અખૂલ, અમે લેખના ઉપાસી,
 અતિથિ આવી ધડી આંગણુ વસ્યા.

આવે જો ! તારિકાના સહિયરસાથમાં
 ધૂમકેતુ કે જટાધારી, ભસા !
 ભયકારી, ભાવ્યભૂલાવનારાઃ
 એવી અમારી જે અભાગી બસા.

સુધાસુહાગી શીળી ત્હારે તો ચન્દ્રિકા,
 ધખતી ધૂણીના અમે તપસી જૂનાઃ
 ખાખી વૈરાગી ને જતી ને જોગટા,
 જલ્દુગારા ધૂતારા હૈયાસના.

આયુષ્યનો અન્ત, ને ધરતીનો ઝેડલો,
 જીવનઆરો, નમડુમકી સખિ !

જગતની બોલીમાં એક એહ બોલ છે,
'આવજો,' 'હું જાઉં છું,' વિદાય છે, સખિ ! '

દેવોની પાંખ છાંય ઢાળજો સદા યે,
ત્રિવિધના તાપને નિવારજો ઝીલી;
આત્મની વિભૂતિ, ત્હારાં રનેહનાં સૌભાગ્યને
સીંચી અમી એ અમર કરજો કળી.

વીત્યા દિવસ કાઢ પાછા ન ઉગતા,
ઉઝે તે કોક આથમ્યાની સમા :
શુભ માતો તો આશિષ આપજો,
હૃલવ્યાં હોય તો દેજો ક્ષમા.

૪૩

માફ કરજે, બાલા !

~

અમે ભોગીના ભોગ માફ કરજે, બાલા !
તારા ભોગીના ભોગ અંગ ધરજે, બાલા !

અમે સ્નેહ કેરા સાધુ, માફ કરજે, બાલા !
મળ્યા મુખડાના માધુ તારા, વરજે, બાલા !

અમે મુખના સંન્યાસી, માફ કરજે, બાલા !
હવે હસતા શું હાસી કોડ પૂરજે, બાલા !

અમે સ્મરણોના સંગી, માફ કરજે, બાલા !
મીઠી રખતોના રંગીને નોતરજે, બાલા !

અમે રસના ઉપાસી, માફ કરજે, બાલા !
રૂડા વિશ્વના વિશ્વાસી સાથ સરજે, બાલા !

અમે તનહાના ત્યાગી, માફ કરજે, બાલા !
એક સુન્દર સોહાગી સંગ કરજે, બાલા !

અમે રૂપના ઉદાસી, માફ કરજે, બાલા !
તારા યૌવનની પ્યાસી આંખ ભરજે, બાલા !

અમે રંક, કશું હૃદયે ? માફ કરજો, બાલા !
બરી લક્ષ્મીને હૃદયે સદા તરજો, બાલા !

અમે દાઝ્યાં ને દઝાડ્યાં, માફ કરજો, બાલા !
જગતઝાળમાં જગાડ્યાં, તે વિસરજો, બાલા !

અમે તપનાં વ્રત લીધાં, માફ કરજો, બાલા !
દુઃખ દિલડાને દીધાં, તે વિસરજો, બાલા !

અમે આશા ઉઠ્ઠેલી, માફ કરજો, બાલા !
પડ્યા અન્તરાય બેઠી દયા ઝરજો, બાલા !

મદનનાં મહારાજ્ય

~

ભુવન ભુવન મદનનાં મહારાજ્ય રે,
 ગાવ-ગાવ ગીત મદનરાજનાં, સખિ !
 ગાવ-ગાવ ગીત મદનરાજનાં, સખિ !

સુન્દરી વિનાતું નથી સદન કો, સખિ !
 સુન્દરીને નયન એના વાસ રે,
 ગાવ-ગાવ ગીત મદનરાજનાં, સખિ !

ફૂલડાં વિનાની નથી વાડી કો, સખિ !
 ફૂલફૂલથી હોડે એનાં બાથુ રે,
 ગાવ-ગાવ ગીત મદનરાજનાં, સખિ !

૪૫

દંશ

—

હારે મહને ઘેરી નાગોએ ડાંખ દીધા,
 હો સન્ત ! હાવાં કેમે ઉતારશે એ ઝેર ?
 હાં રે મહને ઘેરી સચોટ ખાણુ વીધ્યાં,
 હો સન્ત ! ધાવ ઉરના રૂઝાવશે શી પેર ?

ઉંચી ઉંચી તારલી એ મીટ માંડી મટકે,
 સન્તાય મ્હારી પાંપણુ વિશે દિનરેન :
 રહી રહી ઝીણું ઝીણું હો સન્ત ! ખટકે,
 અંગનય મ્હારાં લોચન વિશે મદ્યેન.

હોલે પેલી કમલિની જલ ફેરી હેલે,
 વસન્તજલે એવાં હોલે ફૂલપ્રાણુ :
 મધુપ પ્હણે ગુંગે, પરાગ દળે વેલે,
 અખંડ ફ્હારે રેલે એવાં રસસહાણુ ?

કળી-દળી આસોપાલવ ફેરી કાળી,
 ઉપર કાયલ દહોડા કરે મધુધોષ :
 હતી એક છક્કુના દંડ સમી ખાળી;—
 નજર ! કેમ કાળી ગોરંબે ભરેરાય ?

૪૬

પાણીડાં

—

ભયાં-ભયાં સંરાવર મ્હાંય રે
 પાણીડાં હેલે મ્હડયાં, હેલે મ્હડયાં:
 મહાવાયુ તોફાન કરા વાય રે,
 પાણીડાં હેલે મ્હડયાં, હેલે મ્હડયાં:
 મીઠાં વારિ સખિ ! એટલાં ડહોળાય રે
 પાણીડાં હેલે મ્હડયાં, હેલે મ્હડયાં.

ધૂમે મહાજલ, તરંગ પ્રચંડ ડોલે,
 ઘેરે રવે ગહન નીર અનેકે બોલે.

એક ચાંદરણું આભમાં લહેરાય રે,
 પાણીડાં હેલે મ્હડયાં, હેલે મ્હડયાં:
 એક પોયણું ખીલે ખીલે, ખીડાય રે,
 પાણીડાં હેલે મ્હડયાં, હેલે મ્હડયાં:
 એક દીવડો દીપે દીપે, મીઝાય રે,
 પાણીડાં હેલે મ્હડયાં, હેલે મ્હડયાં.

પૂર્વે ઉગી પરમ ઉજ્જવલ ચન્દ્રલેખા,
 ને ઉર્મિ ઉર્મિ પર રાસનું નૃત્ય માંડી
 પાડી જલે અમૃતપાદની તેજરેખા.

આછી-આછેરી આલસાંની છાંય રે,
 પાણિડાં હેલે રહડયાં, હેલે રહડયાં:
 ઝીણી-ઝીણેરી ચન્દની સુહાય રે,
 પાણિડાં હેલે રહડયાં હેલે રહડયાં:
 એવાં વ્હાસાંનાં રવપ્ન આવે જાય રે,
 પાણિડાં હેલે રહડયાં, હેલે રહડયાં.

સન્ધ્યા સમે અવનીના પટ ફેડી ફેડી
 જેની ફૂટે તિમિરની વિભુ મોજમાલા,
 તહેવા સરોવર તણા તટ તોડી તોડી
 તેઃફાની મસ્ત જલના ઉછળે ઉછળા.

મહાપૂર એ ન પાળમાં પૂરાય રે,
 પાણિડાં હેલે રહડયાં, હેલે રહડયાં:
 તહો ય માઝા ન સાગરે મૂકાય રે,
 પાણિડાં હેલે રહડયાં, હેલે રહડયાં :
 મહારા હૈયાના સરોવર મ્હાંય રે
 પાણિડાં હેલે રહડયાં, હેલે રહડયાં.

૪૭

વેણુ

—

આકાશ ઉભું ધરી ઉદયાચળ ચાળમાં;
 આકાશે નાંખ્યું મહેં વેણુ :
 વેણુ મહારં નન્દવાણું રે.

પ્રારબ્ધ આવ્યું ભરી ફૂલડાંની છાખડી;
 ફૂલડાંનું નાંખ્યું મહેં વેણુ :
 વેણુ મહારં નન્દવાણું રે.

ઉતરી વિધાત્રી લઇ કુંકુમકંકાવટી,
 કુંકુમનું નાંખ્યું મહેં વેણુ :
 વેણુ મહારં નન્દવાણું રે.

દેવી પધાર્યાં, હતી રસભીની આંખડી ;
 રસ ફેરં નાંખ્યું મહેં વેણુ :
 વેણુ મહારં નન્દવાણું રે.

વેણુ નન્દવાણું, સૌભાગ્ય નન્દવાણું ;
 મહારં એક અદ્વિતીય વેણુ :
 વેણુ મહારં નન્દવાણું રે.

૪૮

ભૂલી જન્મે

—

કુંજ કુંજ ફેરે નવરંગ ફૂલડાં રે;
 આલમાં ઉજળો ઉગે અન્ન જો !
 કાચલડી ફૂલાંકથી ટણકા કરે રે,
 પ્રગટે વસન્તનો આનન્દ જો !
 હો સખિ ! ત્યાહરે હવું તે ભૂલી જન્મે રે.

વાદળોને હિંડોળે મેહુડો રે
 ઘેરું ગભીરું ગંભીરું ગાશે જો !
 વાજળીની વેલિ વિદાસશે કંકમાં રે,
 રસની અમુલ્ય જડીઓ વાશે જો !
 હો સખિ ! ત્યાહરે નથી તે ભૂલી જન્મે રે.

મુખંડે છાયાં અમૃત દેવનાં રે,
 નયણે જગદે નમણો નેહ જો !
 અંગ અંગ ઉજળે ભરતી વિદાસની રે,
 મુન્દરી સોહે સમારીને દેહ જો !
 હો સખિ ! ત્યાહરે ગયું તે ભૂલી જન્મે રે.

શરદની રાતલડી રણિયામણી રે,
 ચંદનીથી ભરિયો ધરનો ચાક જો !

પ્રિયની કીકીમાં પ્રિયતમ ડોલતા રે,
 સુખના નવલા ખૂમે ઝોક ને !
 હો સખિ ! ત્યાહરે વીત્યું તે ભૂલી જશે રે.

પણ પછી ફરહારેક પ્રભુમન્દિરમાં રે
 જ્ઞપતાં અન્તદ્વાર ઉઘડશે ને !
 ને તુજ રસભર ઉરના ધામને રે
 પ્રભુનાં નિર્માળ તેજ સુહવશે ને !
 હો સખિ ! ત્યાહરે સર્વ કાંઈ સંભારશે રે.

૪૬

મહારં પારેવું

—

મહને પાછું આણીને પેલું આપો, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 પેલી પુણ્યે હો ! બાંધેલી પાંખ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 મણિકૂલ જોવી ક્ષણી નયવતું, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 લાવો મીઠી એ નેહ ભરી આંખ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :

ભર્યું ભર્યું સરોવર ડોલે, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 તીરે નમણી લગ્નમણીની વેલ, પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 ત્યાંથી નીકળી મહેં રમવાને ધીર્યું, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 મંહી સારસ ખેલતાંતાં ખેલ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :

જરા ચુંબ્યું-ન ચુંબ્યું, ને ઉડ્યું, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 ઉડ્યું ઉડાં જ્યાં ઉધડે આકાશ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 લીધું રમવા તો એમ નહોય કરવું, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 દીધો કાલ, પછી ભાગવી ન આશ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :

જોઈ મહેં તો સંસાર ઠેરી ઝાડી, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 શોધ્યાં મંદિર મઠી ને વનદેશ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 જોયાં પંખી પશુ જન દેવો, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 નથી લાખ્યું, ન સુણ્યો એ સંદેશ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :

મહારે સારી દિશાઓ ય સૂતી, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 સૂતા સૂતા અન્તરના આવાસ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 પાય લાગું, આણી દો મહને પાછું, રે પ્રાણ ! મહારં પારેવું :
 મારા આત્માનો એ તો ઉગ્ગમ : પ્રાણ ! મહારં પારેવું :

૫૦

ભોગરાની વેલ

—

ભોગરાની વેલ મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે :
ખીલ્યાં ગોરાં ગોરાં ફૂલ,
મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે.

ભમરો આવ્યો ને બેટો, અડધી ને ઉડ્યો :
લાગ્યા ભમરાના કાળા ડાઘ,
મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે.

ચન્દ્રે હોવાય, ને કાંઈ સૂર્યે ચે ધોવાય :
ધોવા મ્હેં નયણાંને ધાર,
મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે.

હોવાય હોવાય નહીં, ધોવા ધોવાય નહીં :
કાળા ભમરાના કાળા ડાઘ,
મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે.

જોગી પધાર્યા બેખધારી કા કારમા :
છાંટ્યાં મન્ત્રીને જોગનીર
મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે.

નિર્મળાં ધોવાયાં મારાં ગોરાં ગોરાં ફૂલડાં :
વાસના કાંઈ પુણ્યની પમરાય
મ્હારી લૂમે ને ઝૂમે.

૫૧

આશા-નિરાશાનો ચન્દ્રમા

—

ચન્દ્રમા હ રે ઉઝ્યો સખિ ! આજ મ્હારા ચોકમાં,
 આશા-નિરાશાનો ચન્દ્રમા હ રે;
 ચન્દ્રમા હ રે ઉઝ્યો છે ભગવે ભેખ ને !
 યોગી-વિયોગી શો ચન્દ્રમા હ રે.

કરે ગગનના ગોખમાં ચાંદલિયો ચમકાર;
 ઉરને સરવર પોયણાં ઉધડે અપરંપાર.

સખિ ! એક એકામી ચાંદલો ઉગિયો;
 સખિ ! એ તો શામે છે આલસાને ગોખ;
 મ્હારા માથાને મુગટે આવે નહીં રે.
 ચન્દ્રમા હ રે ઉઝ્યો સખિ ! આજ મ્હારા ચોકમાં,
 આશા-નિરાશાનો ચન્દ્રમા હ રે.

ધડી તપશે-ને આથમશે ચન્દ્રમાની કાર;
 એવા તપશે ?-કે આથમશે ઉરના અંકાર ?
 કાઈ કહશે ? હો રાજ !
 કાઈ કહશે ? હો રાજ !
 આયુષ્યે અજવાળિયાં ક્યાં સૂધી ?

ચન્દ્રમા હ રે ઉઝ્યો છે ભગવે ભેખ ને !
 યોગી-વિયોગી શો ચન્દ્રમા હ રે;
 ચન્દ્રમા હ રે ઉઝ્યો સખિ ! આજ મ્હારા ચોકમાં,
 આશા-નિરાશાનો ચન્દ્રમા હ રે.

૫૨ સંભારણાં

રૂપલા રાત્રીમાં ઉઘડે ઉરનાં આરણાં, હો ખહેન !
 મૂલે રસપારણાં, હો ખહેન !
 ત્હારે ઝમકે ઝીણાં અતિથિનાં સંભારણાં, હો ખહેન !
 લઉં હું વારણાં, હો ખહેન !

શરદ પુનમનો ચાંદલો ધડી ચમકીને જાય;
 વરસ દિવસ વીલે સખિ ! દોહલ દર્શન થાય.

અન્ધારી રજનીમાં ઉઘડે ઉરનાં આરણાં, હો ખહેન !
 મૂલે રસપારણાં, હો ખહેન !
 ત્હારે ઝમકે અમૃતઅતિથિનાં સંભારણાં, હો ખહેન !
 લઉં હું વારણાં, હો ખહેન !

મેઘ ઝરે, રસ નીતરે, આંખો ઝોજાં ખાય;
 ખીલે ન મ્હોર, ન મંજરી: સખિ ! નથી આ ઋતુરાય.

સૂની રજનીઓમાં ઉઘડે ઉરનાં આરણાં, હો ખહેન !
 મૂલે રસપારણાં, હો ખહેન !
 ત્હારે ઝમકે સાળનઅતિથિનાં સંભારણાં, હો ખહેન !
 લઉં હું વારણાં, હો ખહેન !

૫૩

હતો.

-૪-

એક એક વીરો હતો, વીરો હતો :

તેની બહેનીને પાટ જઈ એકો :

હો ! એક-એક વીરો હતો, વીરો હતો.

એક-એક સ્વામી હતો, સ્વામી હતો :

તેની બાહીને વાટ જઈ એકો :

હો ! એક-એક સ્વામી હતો, સ્વામી હતો.

એક-એક ભોગી હતો, ભોગી હતો :

તેની ભોગણને ધાટ જઈ એકો :

હો ! એક-એક ભોગી હતો, ભોગી હતો.

સૂનાં સૂનાં સ્નેહધામ

૧. સૂનાં મન્દિર, સૂનાં માળિયાં,
ને મ્હારા સૂના હૈયાના મહેલ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

આઘી આશાઓ મ્હારા ઉરની,
ને કાંઈ આઘા આઘા અલખેલ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૨. સૂના સૂના તે મ્હારા ઓરડા,
ને એક સૂની અન્ધારી રાત રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

પાનાં પ્રારબ્ધનાં ફેરવું,
મંહી આવે વિયોગની વાત રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૩. સૂની વસન્ત, સૂની વાડીઓ,
મ્હારાં સૂનાં સહવાર ને બપોર રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

સહિયરને સંઘ હું બ્રહ્મવરી,
મ્હારાં કપ્પાં છે કળાયેલ મોર રે ?
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૪. સૂનું સૂનું આલઆંગણું,
ને વળી સૂની સંસારિયાની વાટ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

માથે લીધાં જલખેડલાં,
તું તો બૂલી પડી રસવાટ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૫. સૂની સૂની મ્હારી આંખડી,
ને પેલો સૂનો આત્માનો આલ રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

પ્રીતમ ! પ્રીત કેમ વીસ્યાં ?
એવો દીઠો અપ્રીતમાં શો લાલ રે ?
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૬. સૂનાં સૂનાં ફૂલે ફૂલડાં,
મ્હારાં સૂનાં સિંહાસન, કાન્ત રે !
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

આંખાની ડાળી મ્હોરે નખી,
મહીં કાપલ કરે કષ્પાન્ત રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૭. સૂનો સૂનો મ્હારો માંડવો,
ને ચાડ સૂના આ ચન્દનીના ચોક રે,
સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

રસિયાને રંગમહેલ એકલી,
 મ્હારે નિર્જન ચૌદે ય લોક રે,
 સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

સૂનો હિન્ડોલો મ્હારા સ્નેહનો,
 ને કાંધે સૂનો આ દેહનો હિન્ડોલ રે,
 સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે :

જ્ઞાત્રાની વાગે દૂર વાંસળી,
 નાથ ! આવો, બોલો એક બોલ રે :
 સ્નેહધામ સૂનાં સૂનાં રે.

૫૫

વસન્તગીત

—

કાચલડી ! ત્હારી મોરલી મધુરી જરા છેડી જજે !
 હીચે—નમે તું કાંઈ આંખસિયાને ડાળ જો !
 કાચલડી ! ત્હારી મોરલી મધુરી જરા છેડી જજે !

રંગ્યાં દિશાચીર વિધુની વિશુદ્ધિરંગે,
 અર્ચા પ્રભાની અરચી દિનને દિનેશે;
 નવગન્ધકોપ કંઈ ગન્ધવતી ઉઘાડે :
 ઉઘાડીને ઘૂંઘટ ગાવ, વસન્ત સખિ ! પધારે.
 કાચલડી ! ત્હારી વેળુથી વસન્ત દેવી સત્કારજો !

૨

કાચલડી ! ત્હારા વનમાં પ્રભાત આજ ગાંડાં ઉગે,
 સોનારૂપાની મંહી રમતી રેખ અનન્ત જો !
 લાંબી શિશિર તણી રજની ચીરી ! આજ ટૂંબી જતી,
 સાત્તિવક પ્રકાશને પગને પધારે વસન્ત જો !

મીઠડી,
 સાન્ત્વની,
 ભાગ્ય સમ સંજીવિની,
 જગજીવન મન્ત્ર શી ઉદ્ધારિણી;
 પ્રભુકિરણ સરિખી સકલસંચારિણિ,
 પ્રાચી-પ્રતીચી દિગ્બુવનઃ સૌની પરમ કલ્યાણિની :

સાત્ત્વિક પ્રકાશને પગલે પધારે વસન્ત જો !

ક્રોધલડી ! ત્હારી વેણમાં વસન્ત દેવી સત્કારજો !

૩

પડ્યો ક્યાં પડ્યો ? રસગાલ !

ભેદી ભીષણ જગના દુર્ગ અનિલ ક્યાં આપડ્યો ? રસગાલ !

ઉપર જ્યાં અનહદ બાજે સાજ, દુહુરવ ત્યાં રહડ્યો ? રસગાલ !

પડ્યો ક્યાં પડ્યો ? રસગાલ !

સંસ્કૃતિનાં સૈન્ય વ્યૂહો માંડતાં,

પૂર્ણિમા ને અમાસ નેજા ખોડતાં,

યશકિરીટી ઇન્દ્ર પુષ્પ વધાવતા,

ગન્ધર્વ જયનાં ગાન નિજ વેણ ભરી વાતા જતા:

આછેરી પાંછીથી સ્પર્શાંડતીર્થ આલેખિયાં,

ધૂમે પ્રશસ્ત તટે મન્દાકિનીનાં નીર જો !

સુરો-અસુરોની મેદની અખંડ ત્યાં રાસે રમે,

નૃત્યનેતા અમીમોરલી હલકે સુધીર જો !

પદ્મતાલી લબ્ય ધમકે મહાગમ્ભીર જો !

ક્રોધલડી ! ત્હારી વેણથી અનેરી વેણ વાગે ત્યાં:

ક્રોધલડી ! સહુ વેણના વિલોલ શબ્દ જાગે ત્યાં.

રમે-રમે ચૌદ ભુવનને દોડે પરમ ભારતરણ અખધૂત કાલ,

પડ્યો ત્યાં પડ્યો, રસગાલ !

૪

કૂલડાંની આંખોમાં વસન્ત ! કાંઈ આંખું ત્હમે,

આંખે જહુગર આંખથી એ મુજ નેન જો !

મહેકતું,
 મહેકાવતું,
 પ્રાણને ચેતાવતું,
 વિરલ સૌન્દર્યે કદી કદી લાસતું,
 પ્રિયનયનની કાન્તિમાં સ્થિર વાસતું,
 રનેહના સોહાગ સમ સપ્રભ યશસ્વી વિશ્વાસતું :

ફૂલડાંને-ફૂલડાંને પગલે વસન્ત ! પધારજો !
 આવ્યાં વને તો દેવિ ! આવજો માનવ દેશ જો !
 ચાંદાસૂરજ કેરી જ્યોતિ પામરીએ પરિમળે,
 આપી જજો એ દેવપરિમલના આદેશ જો !
 આવો વસન્ત ! પ્રાણુઆંગણના આલ અમે વાળી લીધાં.

૫

કાચલડી મ્હારે ખારણે હો ખહેન ! કાલ ખોલી જજો !
 કાલે મ્હારે ઘેર પ્રભુજીનાં વરદાન જો !
 કાલે મ્હારે ઘેર વસન્ત દેવી મહેમાન જો !
 કાચલડી ! ત્હારી મોરલીનાં વીંધ ખહેન ! ખોલી જજો !
 વીંધે-વીંધે તે વહે જ્ઞાનમ કેરાં વેણુ જો !
 વીંધે-વીંધે તે કહે જ્ઞાનમ કેરાં કહેણુ જો !
 કાચલડી ! મ્હારે ખારણે વસન્તમન્ય ખોલી જજો !

રાજકુમારી

—

નયન નયને રે, નયન નયને પધારો, રાજ્યાસ !
 ઘેસાં નયણાં તલપે ત્હાં ઘડિક આવળે રે લોલ :
 ભવન ભવને રે, ભવન ભવને ત્હમારાં, રાજ્યાસ !
 કાંડા આદેશ કિરણોમાં કલાવળે રે લોલ.

મધુર મધુર મુખડ હસો વિરલ તેજનાં હાસ :
 હેરી હેરી હરખશું અધઉઘડયાં એ વિલાસ.
 મ્હોરી વસન્તની વાડીઓ, હો જગલક્ષ્મિ !
 કરે કોયલડી ટહુકાર, હો આવળે જગલક્ષ્મિ !
 ધીમાં ધામાં રે, ધીમાં ધીમાં પધારો, રાજ્યાસ !
 ઘેસાં નયણાં તલપે ત્હાં ઘડિક આવળે રે લોલ.

અમીરંગી નિગ સાગુનો પાસવ જોતી રસાળ,
 ચાલી ચન્દનચાંદમાં રસઅલિલાપુ યાળ.
 વાણી ગૂંથી ઉરની પ્રલા, હો મદલરિયાં !
 લીધી કરકમલે વરમાળ, હો આંખડી મદલરિયાં !
 એવાં અધીરાં રે, એવાં અધીરાં મ હોય, રાજ્યાસ !
 કાંડા આદેશ કિરણોમાં કલાવળે રે લોલ.

ઉગ્યાં, ઉગમણે વસો ઉગી પુનમ અખંડ :
 અમૃતલેખિનીથી લખ્યો રત્નેહમન્ત ઉરખંડ :

ધેરું ધેરું જરા ડાહ્યાં, હો રસદેવિ !

હવે પરવરશે ક્યાં પરદેશ ? હો મીઠાં રસદેવિ !

પ્રાણુતપ્તે રે, પ્રાણુતપ્તે પધારો, રાજબાણ !

ધેલાં નયણાં તલપે ત્યાં ધડિક આવળે રે લોલ :

ધેલાં કાઠાં જલપે ત્યાં કદિક આવળે રે લોલ.

વીરાંગના

સખી ! મહારા વીરના ગઢો ને ! ઉંચા આકાશમાં રે,
સખી ! મહારા પાલવની કોર શેષ સાથે છે ને !
સખિ ! મહારી આંખડીમાં કોટિ કોટિ લાગુ તપે રે,
સખી ! મહારી નયનદુલ્લો વીર મહારે માથે છે ને !

રસે ભરી રાજગાલ, તહો ય હું તો વીરાંગના રે.

સખી ! મહારા ઓઢણીની ભાત કાંઠ યમની ગૂંથી રે,
સખિ ! મહારી છાયામાં ઝેર લીલું છાજે છે ને !
સખિ ! મહારી કાન્તિ માંહિ નેગણીનાં ખપ્પર ઝીલે રે,
સખિ ! મહારાં કંકણોમાં પ્રસયગીત ગાજે છે ને !

રસે ભરી રાજગાલ, તહો ય હું તો વીરાંગના રે.

સખિ ! મહારા નાચની સમશેર કાંઠ ફૂલે-ખૂલે રે,
સખિ ! મહારી તેજલી કટાર તેજ પીએ છે ને !
સખિ ! મહારા વીરના સામન્ત મહેલે રૂમે-ખૂમે રે,
સખિ ! મહારી સહિયરનાં શસ્ત્ર હીંચ લીએ છે ને !

રસે ભરી રાજગાલ, તહો ય હું તો વીરાંગના રે.

૫૮

હૈયાના દેવહુતાશ

~

સખિ ! હૈયાના દેવહુતાશના પ્રકાશ
ધરધરમાં કરશે ઉગ્મસ.

ધરમાં ને પુરમાં પ્રકાશ એ પ્રકાશશે;
અનિત્યને નિત્ય કરી કરીને ઉગ્મળશે;

રસિકાનાં પૂરશે એ આશ-અભિલાષ
હૈયાના દેવહુતાશ.

નરનાં આત્મા માંહિ નારીના નેહ છે;
નારીના આત્મામાં નર કાળે રનેહ છે;

દૈતમાં અદૈતના એ રાસ ને ઉદ્ધાસ
હૈયાના દેવહુતાશ.

સખિ ! હૈયાના દેવહુતાશના પ્રકાશ
યુગયુગમાં કરશે ઉગ્મસ.

❀

હો ! રણુને કાંડડલે રે

પાછલી તે રાતનાં અજવાળિયાં રે;
ચન્દનીથી ચીતયાં સમીર :
હો ! રણુને કાંડડલે રે.

પંચાસરે તે પાંચ સરોવરો રે;
પુણ્યપાપચીતરેલાં નીર :
હો ! રણુને કાંડડલે રે.

ફૂદડીની ભાત ભલી દાખવતાં રે
આભલાંથી ચીતરેલ બોમ :
હો ! રણુને કાંડડલે રે.

ગ્નહાંજલાલી જૂની ગુજરાતની રે;
ઇતિહાસચીતરેલી ભોમ :
હો ! રણુને કાંડડલે રે.

રંક અને રાજવીની વાતલડી રે;
દુઃખસુખચીતરુ' અનિત્ય :
હો ! રણુને કાંડડલે રે.

કાળ કેરા આંકડા ઉકેલતાં રે
હર્ષશોકચીતરેલું ચિત્ત :
હો ! રણુને કાંડડલે રે.

ગરમ દેશનાં પંખીડાં

અહો રાજ ! અમે રે પંખીડાં ગરમ દેશનાં.

વાય હિમવતા વાયુ,
તહેમાં લાંબાટુંકા આયુ :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં ગરમ દેશનાં.

અહો રાજ ! અમારા દેશોમાં સૂરજ શોભતા;

ફડી કેસરિયાળી ટશરો,
ઝેની ઉમંગ ભરી અસરો :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં ગરમ દેશનાં.

અહો રાજ ! અમારી વાડીમાં ફૂલો ફારતાં;

ખીલે કળી મધુર મધુર,
ઝેવાં ખીલે મીઠાં ઉર :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં ગરમ દેશનાં.

અહો રાજ ! અમારી શિતોપ્પુ હવા ઉજળવળી;

મહીં તેજના તરંગ,
ઝેવા આત્મના ઉછરંગ :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં ગરમ દેશનાં.

૬૧

પ્રીછજે એ પ્રેમને

~

પ્રીછજે એ પ્રેમને, હો પૌરવકુલમોર !

આપ ચન્દ્રદેવ, એ ચતુરા છે ચક્રાર.

આલકાંઠે ઉભી જગ કરો છો ઝાકઝકાર :

એક એને નહીં ઉમળો ? અમૃતના ચોર !

આપ ચન્દ્રદેવ, એ ચતુરા છે ચક્રાર.

આડું જૂવે, પાછું જૂવે, ચક્રારે સાળુકાર :

અણખોલી ઉડતી કરે આંખડલી મદ્દશોર :

પ્રીછજે એ પ્રેમને, હો પૌરવકુલમોર !

ખમ્મા વીરાને

—

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ :

મોંધામૂલો છે મ્હારો વીર ને !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ

એક તો સુહાગી ગગનચાંદલો રે લોલ :

ખીને સુહાગી મ્હારો વીર ને !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

રાજ તો વિરાજે રાજમન્દિરે રે લોલ :

પારણે વિરાજે મ્હારો વીર ને !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

ચપો ખીલે છે કૃષ્ણવાડીમાં રે લોલ :

કૃષ્ણમાં ખીલે છે મ્હારો વીર ને !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

આંગણે ઉજાસ મ્હારે સૂર્યનો રે લોલ :

ધરમાં ઉજાસ મ્હારો વીર ને !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોલ.

એક તો આનન્દ મ્હારા ઉરનો રે લોભ :

ખીજો આનન્દ મ્હારો વીર જો !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોભ.

દેવે દીધી છે મ્હને માવડી રે લોભ :

માડીએ દીધો મ્હારો વીર જો !

ખમ્મા ! વીરાને જાઉં વારણે રે લોભ.

વીરાને વધામણાં

દેળે-દેળે વાદળનાં વિહંગ ! વીરાને વધામણાં !
 વીરા ! આ તે કેવા ત્હારા ઢંગ ? કીધાં અમને દામણાં.
 આઘો લધને કુટુંબ પરિવાર, ને ભાભી સુહાગિણી :
 અમ કુંજે એ કરી ટહુકાર ઉડ્યો ધરની બણી.
 કુંજે કુંજ, સરોવર નીર, જને, ને વને વડા,
 ત્હારા ને બાલના, ઓ વીર ! સુણું છું એ ટહુકડા.
 ભૂતકાલના એ બણકારા કચ્છારે સાચા પાડશે ?
 મુજ મસ્તીખોરાં લાડનારાં ! કચ્છારે પાછાં લાડશે ?
 મ્હારાં અજબસોહાગણુ ભાભી ! ત્હમને યે સન્દેશડો :
 તમ વ્હોણી ભમું છું હું આભી, સૂતો મ્હારો નેસડો.
 આવો વીર ! વ્હાલ્યાં મુજ બાલ ! ભાભી અલભેશ્યાં !
 મ્હારી મ્હોરે-નમે આંબાડાળ, પાડો મીઠા બોલડા.
 ફેળે-ફેળે વાદળનાં વિહંગ ! વીરાને એ વાતડી :
 મ્હારે ઉછળે અંહી ઉછરંગ, સંભાડું છું તે ધડી.

૬૪

કાણુ લૂણુ ઉતારશે

દુઃખડાં કાણુ લેશે ? ખહેન !

કાણુ લૂણુ ઉતારશે ? હો ખહેન !

શીળી-મીઠી સુખદુઃખ કેરી વાતઘડી

કાણુ ભૂલાવશે ? હો ખહેન ! દુઃખડાં.

ઝીણી-ઘેરી મેઘલ પડતી રજની

હવે કાણુ વિતાવશે ? હો ખહેન ! દુઃખડાં.

હસી-રમી કાણુ બાલકડાં સંગ

કુલને બહલાવશે ? હો ખહેન ! દુઃખડાં.

સૂતાં-સૂતાં સદન ભર્યાં-ભર્યાં જગત

નહીં ભરી આપશે, હો ખહેન !

દુઃખડાં એક લેશે, ખહેન !

પ્રભુ લૂણુ ઉતારશે, હો ખહેન !

બહેનના શણગાર

—

કેસરી	કેવડો	બહેનને	માથે,
ઉજળો	મોગરો	બહેનને	હાથે ;
હમરી	ગોટા	ને	ગુલાબી હાર :
બહેનને	ધરાવશું	એવા	શણગાર.

કેવડે	કેવડે	નહાનેરા	નખ,
બહેનના	ખમશું	આછેરા	ડંખ.
મોગરે	મોગરે	કુમળાં	પાન,
બહેનનાં	પામશું	પુણ્યનાં	દાન.

હમરી	ગોટાના	હમર	ખાણ,
બહેનને	ફૂલવાની	દેવની	આણ.
ગુલાબપાંદડી		ફેરે	સુવાસ,
બહેનને	હસવે	એવો	ઉમસ.

ફૂલડે	ફૂલડે	મધની	રેત
બહેનને	અંગઅંગ	એવાં	હેત.

૬૬

પોદોને

બાલ ! જરી પોદોને, પોદોને.

હાં રે ધીમું ધીમું ઝૂલો, નીઝનારા !
હાં રે બાપુ હમણાં આવશે તહમારા :
હો બાલ ! જરી પોદોને, પોદોને.

હાં રે હૈયે વિરમોને માવડીને મીઠે;
હાં રે બાપુ આવશે તહમારા અણુદીઠે:
હો બાલ ! જરી પોદોને પોદોને.

હાં રે બાપુ આવશે તહમારા અધીરા,
હાં રે નમી ચૂમશે નિંદરતા વીરા :
હો બાલ ! જરી પોદોને, પોદોને.

હાં રે અમી રૂપલા આંદલિયો ય વરસે;
હાં રે ત્યાં તમ બાપુના શ્વેત શદો દરસે:
હો બાલ ! જરી પોદોને, પોદોને.

૬૭

પોટે છે

—

ફૂલ મ્હારું પોટે છે, પોટે છે.

હાં રે જરા ધીમી, હો ખડેન ! જરા ધીમી,
હાં રે મહાસાગરની લહર રૂહો ઝમૂમી :
હો ફૂલ મ્હારું પોટે છે, પોટે છે.

હાં રે લહરી ખડેની ! ધીરી, તું ધીરી વાજે;
હાં રે ત્હારાં સાગરનાં ગાન ગભીર ગાજે :
હો ફૂલ મ્હારું પોટે છે, પોટે છે.

હાં રે ચાર ચન્દ્રને ચૂમીને આવી, ખડેનાં !
હાં રે વરસ આથમતાં અમૃતાંશુ તહેનાં :
હો ફૂલ મ્હારું પોટે છે, પોટે છે.

૬૮

દૂધ

ગોરાં	ધીનાં	માવડીનાં	દૂધ :
ગીઠાં	અમીનાં	માવડીનાં	દૂધ.

વાછડી	ધાવે	ગાવડીનાં	દૂધ :
ખહેનડી	ધાવે	માવડીનાં	દૂધ.

વગંડ	વગંડ	ગાવડીનાં	દૂધ :
ધરમાં	ધરમાં	માવડીનાં	દૂધ.

દેહને	પાળે	ગાવડીનાં	દૂધ :
પ્રાણને	પાળે	માવડીનાં	દૂધ.

ફૂલડોલનો ઉત્સવ

આજે ઉત્સવ ફૂલડોલનો. ધ્રુવ.

અજળ વરસે વસન્ત,
આજે ઉત્સવ ફૂલડોલનો:
ડોલે ભરતી અનન્ત,
આજે ઉત્સવ ફૂલડોલનો.

ફૂલડે પ્રકુલ ફૂલી વાડીની વેલીઓ;
કળી-કળીએ ડાળીઓ લયન્ત:
આજે ઉત્સવ ફૂલડોલનો.

અખિલ ગુલાલ રંગ વિકસે વસન્તના;
વનવન કો હાસ્યમાં હસન્ત:
આજે ઉત્સવ ફૂલડોલનો.

આભની આગાસીએ ઉગન્ત જો! તું ચન્દ્રમા;
ચન્દની શું કોડથી રમન્ત:
આજે ઉત્સવ ફૂલડોલનો.

ભરીને ફૂલછાગ ચહી રમણે વસન્ત આ;
તુજ-મુજમાં લાડથી લસન્ત :
આજ ઉત્સવ ફૂલડોલનો.

દુઃખસુખ

દુઃખસુખ આવે રે તે રહેજો !
 માજીના ચરણકમલમાં રહેજો !
 દુઃખસુખ આવે રે તે રહેજો !

સુખડાં તરતાં રે રૂડાં છે :
 દુઃખડાં પાછળ રે જીડાં છે :
 માજીના જીડારૂડા સન્દેશ
 દુઃખસુખ આવે રે તે રહેજો !

સુખડાંની શોભા રે સુલભ છે :
 દુઃખડાંના હેતુ રે ગહન છે :
 માજીના ગહનસુલભ આદેશ
 દુઃખસુખ આવે રે તે રહેજો.

મા ! તુજ પ્રેમલ રે રચના છે :
 મા ! તુજ સદર્થ રે ઘટના છે :
 મા ! તુજ સદર્થ પ્રેમલ નિવેશ
 દુઃખસુખ આવે રે તે રહેશું :
 મા ! તુજ ચરણકમલમાં રહેશું
 દુઃખસુખ આવે તે મા ! રહેશું.

પૂછશો મા

પૂછશો મા, કોઇ પૂછશો મા,
મહારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

દિલના દરિયાવ મંડી કાંઇ કાંઇ મોતી :
ગોતી ગોતીને ત્હેને ચૂંચશો મા :
મહારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

ટહુકે છે કોકિલા, પુકારે છે પપૈયો :
કારણોના કામીને સૂઝશો મા :
મહારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

આંસુનાં નીરના કે આશાના અક્ષરો
આછા આછા ત્હેં ય લૂછશો મા :
મહારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

જગના જોદા ! એક આટલું સુણી જાઓ :
પ્રારબ્ધનાં પૂર રહામે જૂઝશો મા :
મહારા હૈયાની વાતડી પૂછશો મા.

ધર્મરાયના પાર્ષદને વિદાય

—

આવળે, ધર્મપુરીના પાટવી રે !
 આવળે, ધૂલિલોકના મહેમાન ને !
 આવળે, પાવન કરળે આંગણું રે,
 આવળે લઈ પ્રભુજનાં નિશાન ને !
 આવળે, ને રોપળે ધ્વજ અમ આંગણે રે.

નથી કાંઈ પૂછયું, નથી કાંઈ પૂછવું રે,
 નથી કાંઈ પારખવા પયગામ ને !
 કાગળિયા લાગ્યા મહારાજના રે,
 લખિયા મંડી બ્રહ્માક્ષર 'રામ' ને !
 પ્રભુજએ સંભ્રાયાં અમ સ્નેહીને રે.

જગત હિતારી લઈ દીધ દેવને રે,
 સાચવળે એ પ્રાણુવિરામ ને !
 બીજે દાનસમય અમ આંખડી રે,
 નથી અપશુકન, ઘડી અભિરામ ને !
 હ્યો, ને કરળે જતન અધિકું રે.

કાળા ધૂમશે ધન અન્ધારના રે,
 વીજના અગ્નિ કરે ચમકાર જો !
 ગિરિવર શા જોગી પણ ડોલી જશે રે,
 ઉધડશે પાતળનું દાર જો !
 એવી પાપની પળથી ઉગારજો રે

એક પાંખે લખ્યાં ઉંચાં ઉડવાં રે,
 એક પાંખે લીધે ધર્મનો હાર જો !
 એક કરમાં ધર્યો અમૃતદીવડો રે,
 તમ મુદ્રા મંહી જગઉદ્ધાર જો !
 અદ્ભુત દર્શનથી ફરી આંખડી રે.

એક મીટમાં પૃથ્વીનું વિરામવું રે,
 એક મીટમાં ઉધડવાં સ્વર્ગ જો !
 તમ વદને ગેળી એક હાસવું રે,
 મૂર્તિમાં ધર્મશાયનાં ભર્ગ જો !
 મંગલ દર્શનથી મનકું ઠર્યું રે.

નથી સતકાર્યા, નથી સેવા કરી રે,
 આપ્યું એક નમન પદ માંહિ જો !
 કહેજો નમન વળી મહારાજને રે,
 દેજો દેવકુલોને સાંધ જો !
 વીનવજો વગડે નવ વીસરે રે.

ખાંધી-ખાંધી દિશાઓ સરી જતી રે.
 પન્થ અજવાળે શશિચરભાણુ જો !
 દોળે તેજની અંજલિઓ તારલા રે,
 ત્હાં થઇ કરજો મધુર પ્રયાણુ જો !
 મીઠડા પન્થ પ્રભુદરઆરના રે.

એક દિન પ્રભુજી આણાં વાળશે રે,
 જાશે અમ પર પુણ્યની છંય જો !
 વીર હો ! ત્હારે નિહાળવા આવશું રે
 પ્રેમજ દેવોમાં પ્રભુરાય જો !
 સંચરશું ત્હારે સંગાથમાં રે.

આવજો, મ્હોટા ધરના મ્હોડતી રે !
 આવજો, અમુક્ષ્મ જોઇ સંજોગ જો !
 આવજો, આદર છે અમ આંગણે રે,
 આવજો, મનભર કરશું યોગ જો !
 રાજકાગળ લઇ અવધે આવજો રે.

૬૩ મન્દિર ઘો

મન્દિર ઘો, દેવ ! મન્દિર ઘો.

અવનિમાં મન્દિર મોંઘાં, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
પાપ ફેરાં પારણાં સોંઘાં, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

ઉંઘ્યાના અરણ્યદ્વામા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
જગતના થાકના વિભ્રામા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

વાગ્યાના વૃથુને રૂઝાવા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
વિષની ઉતારપ્યાત્રી પાવા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

સ્નેહીની શેરીએ ઊભાં, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
ભિક્ષા ન દીધ અને દ્વેષ્યાં, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

અમૃતરસથી ભીંજેલાં હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
સૌન્દર્યકૃષ્ણે સજેલાં હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

આત્માની ઊડી અભિક્ષાપા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
અણુપૂરી એક પૂરો આશા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

પુષ્પનાં પુષ્પ શી દેહનાં હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
સાત્ત્વિક નિર્મલ સ્નેહનાં હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

અથમશે ને અમે જાણું, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
નાથને નેહ કપ્પારે ન્હાણું ? હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

દુનિયામાં દેવ એક દીડા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
દુનિયાના દેવ મ્હારે મીડા, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

અવનિમાં મન્દિર મોંઘાં, હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
પ્રભુજનાં મન્દિર સોંઘાં, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

માનવી-માનવીને હૃદયે હો દેવ ! મન્દિર ઘો;
દેહી છતાં ય દેવ થઇએ, હો દેવ ! મન્દિર ઘો.

જગતના ભાસ

જેજે, જેજે જગતના આભાસ, જન સહુ ! જેજે રે;
ઉંડો ભાળી અનન્ત ઉજસ આંસુડાં હોળે રે.

કાળાં વાદળ ઉલટે અથાગ ભર્યાં અન્ધકારે રે,
તો યે અનુપમ તેજસોહાગ દિશાઓ પ્રસારે રે.

સન્ધી શોકની માઝમ રાત ઘેરી ઉતરશે રે,
મંહી ચન્દ્રની અમૃતભાત ઝીણી ઝગમગશે રે.

અયિ ! દુઃખ તણી મહારેલ ક્ષિતિજ ફરી વળશે રે,
ફર ફર ક્ષિતિજને મહેલ સુખડાં સુદવશે રે.

જેજે—જેજે વિધિના આ ફંદ, અલૌકિક જેજે રે,
ઉંડો ભાળી અખંડ આનન્દ આંસુડાં હોળે રે. .

હરિનાં દર્શન

—

મહારાં નયણાંની આળસ રે, ન નિરખ્યા હરિને જરી :
 એક મટકું ન માંડયું રે, ન ઠરિયાં ઝાંખી કરી.
 શોકમોહના અગ્નિ રે તપે, તહેમાં તપ થયાં :
 નથી દેવનાં દર્શન રે કીધાં, તહેમાં રક્ત રહ્યાં.
 પ્રભુ સધળે વિરાજે રે, સૃજનમાં સભર ભર્યાં ;
 નથી અણ પણ ખાલી રે, ચરાચરમાં ઉભર્યાં.
 નાથ ગગનના જેવા રે, સદા મ્હને છાઇ રહે :
 નાથ વાયુની પેઠે રે સદા મુજ ઉરમાં વહે.
 જરા ઉઘડે આંખડલી રે, તો સન્મુખ તેહ તપા :
 પ્લવ્વ પ્લવ્વાંડ અળગા રે, ઘડી યે ન થાય કદા.
 પણ પૃથ્વીનાં પડળો રે, શી ગમ તહેને ચેતનની ?
 જીવે સો વર્ષ ધૂવડ રે, ન ગમ તહે યે કંઈ દિનની.
 સ્વામી સાગર સરિખા રે, નજરમાં ન માય કદી :
 જલ થાકીને વિરમે રે 'વિરાટ' 'વિરાટ' વદી.
 પેલાં દિવ્ય લોચનિયાં રે પ્રભુ ! ક્યારે ઉઘડશે ?
 આવા ઘેર અન્ધારાં રે પ્રભુ ! ક્યારે ઉતરશે ?
 નાથ ! એટલી અરજ રે, ઉપાડો જડપડા :
 નેનાં ? નિરખો ઉડેડું રે ; હરિવર દરસે સદા.
 આંખ આળસ છાંડો રે, ઠરો એક ઝાંખી કરી :
 એક મટકું તો માંડો રે, હૃદય ભરી નિરખો હરિ.

ભેદના પ્રશ્ન

મહેં તો કુંકુમે લીપ્યું મહારૂં આંગણું રે લોલ :
કાઈ ભેદુ આવો તો ભેદને ભણું રે લોલ.

મહારી આંખે અમોઘ આંસુડાં વહે રે લોલ :
વિધિ જોઈ જોઈ કાં હસી રહે રે લોલ ?

આવો શાસ્ત્રી ! સદ્બોધો મહારી આંખડી રે લોલ :
પ્રાણ વારી પૂજશ પદ્યાખડી રે લોલ.

મહાગિરિને ગર્વર ધોધ ઉછળે રે લોલ :
ત્હેના અકલિત નીરધોર કો કળે રે લોલ ?

ત્હો ય ધોધ કેરે ધમક જગત ધમધમે રે લોલ :
મહને આંસુના એમ અનુકમ્પ ગમે રે લોલ.

કોઈ સ્નેહીના પાલવ લોચન દ્હૂવે રે લોલ :
નીચે ઉછળે ઉરસ્નેહ, આત્મ એ જૂવે રે લોલ.

ગાન રહમજુ ન, ત્હો ય ગાન વેદનાં રે લોલ :
રુદન અરૂંચે, રૂંચે છે ત્હો ય વેદના રે લોલ.

ખાલ યજ્ઞવે, હા ! ત્હો ય મહારા અંગનાં રે લોલ :
આંખ રડતી, તે ત્હો ય પ્રાણઅંગના રે લોલ.

જાની ! સાધુ ! આવો તો કહું વાતડી રે લોલ :
ઉભા રહો તો ઉઘાડું મ્હારી જાતડી રે લોલ.
કૃપાનાથે અહાંડ એવું કાં કીધું રે લોલ ?
આંખ આવડી, ને જગ તો મ્હોડું બધું રે લોલ.

ગામપાદર ખેતી કાં ખોલે મોરલા રે લોલ ?
ચન્દ્રસૂરજ સન્તાડે વદન કાં લલા રે લોલ ?
મહાઅહાંડ કપ્હારે ઘૂંઘટ ખોલશે રે લોલ ?
કપ્હારે સચરાચર અહનીર ડોલશે રે લોલ ?

આવો સન્તો ! તમ પગલે પાવન થવું રે લોલ :
પ્રાણુરંધન્તા પ્રશ્ન પદે ઠાલવું રે લોલ.

ખીલી વસન્ત, ડાળ લૂમખે લચી રે લોલ :
ટૂંકા આંખો, ને લાંબી દષ્ટિ કાં રચી રે લોલ ?

વિશ્વ વીંટી આકાશની ઝાડી મૂકી રે લોલ :
મધુ વનમાં, મીઠાશ જીભે શે મૂકી રે લોલ ?

ઢળે અઢળક રસ મેઘ મહારૈલમાં રે લોલ :
સમી રહાંઝે ભરૂં તે મ્હારી હેલમાં રે લોલ :

મ્હારા ઉરથી ન હેલ તો મ્હોટી કશી રે લોલ :
ભરૂં-ભરૂં તહો ય ખાલી હેલ, લાગ્ય શી રે લોલ.

જતાં શીળો : : અગ્નિની ઉપર ચાલવું રે લોલ :
ફૂલ ફૂલે, તો ઘડીનું એ ફાલવું રે લોલ.

તેજ આવે, તો અર્ધ દિવસ આથમે રે લોલઃ
 જીવન જાગે, તો અર્ધ નિન્દમાં શમે રે લોલઃ
 મોરવણું અખંડ ચાપ ઇન્દ્રજું રે લોલઃ
 જોવું-રોવું : સાન્દર્ભ એવું કાં બન્યું રે લોલ ?
 લોક ફરે છે, પ્રભુના મીઠા બોલણ રે લોલઃ
 એક લીધા કંઈ મુજ શું અબોલણ રે લોલ ?
 તેજ-અન્ધકાર મળી ગૂંથે દિનને રે લોલઃ
 હસવું-રડવું : એ ઉલય રચે જીવનને રે લોલઃ
 મૃતને એટલું-ઓ ! એટલું કહો કથી રે લોલઃ
 દીકું અદીકું હો સન્ત ! કાં થવું નથી રે લોલ ?

વનના બોલ

બોલે-બોલે છે ગિરિઓમાં મોર,
 ઢેસડ ટહુકો કરે;
 મ્હારે અન્તર ઉછળે અંકાર,
 જીવન ઝોલે ચ્હડે.
 નથી જીવનનો બોલ જ્યાં ! એ,
 નથી ટહુકો એ આત્મનનો;
 નથી ઉરઝરણાં, એ બ્રમરમણા:
 એ ઘોર જ્વનિ કંઈ વનવનનો.
 બોલે-બોલે છે શિખરોમાં દેવ,
 દેવીઓ હાર્યે હસે;
 મ્હારા આયુષ્યનો અવશૈષ
 શિખરે ને વગડે વસે.
 નથી જગતનો મન્ત્ર જ્યાં ! એ,
 નથી ન્હોતરું એ અમરોનું;
 નથી પ્રભુપ્રેરણા, એ સહુ બ્રમણા:
 એ ઇન્દ્રજાલ કંઈ અસુરોનું.
 બોલે-બોલે છે ગિરિઓમાં મોર,
 ઢેસડ ટહુકો કરે;
 મ્હારે અન્તર ઉછળે અંકાર,
 જીવન ઝોલે ચ્હડે.

હો યોગીન્દ્ર !

અહો ! દૂર દૂર દૂરના દરવેશ ! હો યોગીન્દ્ર !
આપો દેવના યે દેવના સન્દેશ, હો યોગીન્દ્ર !

અહો ! દુઃખિયાંને એક દેવખોલ, હો યોગીન્દ્ર !
આપો માનવીને એક બ્રહ્મકોલ, હો યોગીન્દ્ર !

અહો ! અધૂરાં પૂરાય એવી આશ, હો યોગીન્દ્ર !
આપો અન્ધારાં ઉગળે એ ઉગસ, હો યોગીન્દ્ર !

અહો ! સદન સદન પુણ્યના સુવાસ, હો યોગીન્દ્ર !
આપો પ્રાણ પ્રાણ પ્રભુજીના વાસ, હો યોગીન્દ્ર !

જગતની જાણવી

ધૂમે ધૂમે ને ઘેલી વહે,
 ને કાંઈ વહેતી અખંડ ને અનન્ત રે !
 જાણવી જગતી ધૂમે રે !

પાણી ભર્યાં છે પુણ્યનાં,
 ને મંહી જીવે સુદાગિયાં સન્ત રે !
 જાણવી જગતી ધૂમે રે !

સગરકુમારોને તારિયા,
 ને એમ તારશે માનવગત રે !
 જાણવી જગતી ધૂમે રે !

ખાલાંડે ભર્યાં ખાલાનાં અમી,
 સાધો ! માણુજો મહીં દિનરાત રે !
 જાણવી જગતી ધૂમે રે !

૮૦ બ્રહ્મચંસરી

—

પરમ શબ્દ એ સુણો,
હો ! પરમ શબ્દ એ સુણો,
બોલે બ્રહ્માંડે બ્રહ્મચંસરી તણોઃ
રટે આનન્દ આનન્દ સ્થૂલસૂક્ષ્મનાં કણો,
પરમ શબ્દ એ સુણો.

એ શબ્દ કેા ગહન આત્મિક વાણી બોલે,
એ શબ્દ વીધી ત્રણ લોક અપાર ડોલે.

મન્દ મન્દ જેમ ફેરે મધુર ફૂલડાં, સખિ !
ચન્દ્ર ચન્દ્ર જેમ વહે અમૃતચન્દ્રિકા, સખિ !
એવી ધીરી
એવી ધીરી એા અધીરી ! બજે બ્રહ્મચંસરીઃ
પરમ શબ્દ એ સુણો.

માની મહાસમય માનવ ભાગ્યનો, હો !
દૃષ્ટ્યાણુમંગલ ભણે સુરમંડલીઓ.

ગાજે દેવતાનાં દુંદુભિ આનન્દનાં,
ગીત નન્દનનાં નન્દિની ને નન્દનાં;

ઉડે પડ્યો અનન્તતાની ઝાડીમાં ધણો,
ઝીણી તારલીનાં કિરણ સરિખડો ઝીણો ઝીણોઃ
પરમ શબ્દ એ સુણો.

અનુક્રમ

રાસ	પાતું	ક્રિયા મન્થમાં છે ? ને ઢાળ
અજળ કા વેણુ	૨૬	ઢાળ: સુન્દર વેણુ વાગી, વેણુ વાગી
અખોલડા	૫૮	ઢાળ: સોળ સોળ ગોપીઓ ટોળે મળી રે
અર્પણ— ગુર્જર સુન્દરીસંઘ	૭	ઢાળ: ઇતિહાસની આરસી સાહી મહેં જોયું માંહી.
અલી કાયલડી !	૪૧	ઇન્દુકુમાર, અં. ૧ લો, પા. ૪૯ ઢાળ: રાતલડી રળિયામણી, મનમોહનજી !
આમન્ત્રણ	૧૨	કેટલાંક કાળો, લા. ૧ લો, પા. ૧૧ આંતરો, દોડરાનો.

- આશા-નિરાશાનો ૭૮ જયા-જયન્ત, પા. ૬૨
ચન્દ્રમા દાળ: સાહેબા છ રે ! આવ્યા સખિ !
આજ મહારા બાગમાં,
લીલા લવીંગડા વાવશું છ રે.
આંતરા નિરનિરાળા.
- એ દિવસો ૫૩ દાળ: ઓધવછ સદેશો કહેજો સ્થામને.
- એ રત ૨૪
- કન્યકોડમણી ૩૬ ઉપા, પા. ૧૦૫
દાળ: સોનાવાટકડી રે કે કેસર ઘોળ્યાં,
વહાલમછ !
- કોણ લુણ ઉતારશે ? ૯૮ દાળ: લાલછના મહિનાનો.
- ખમ્મા ! વીરાને ૯૫ દાળ: પ્રગટયા શ્રી કૃષ્ણ મહને ભાવતા
રે લોલ.
- ગરમ દેશનાં પંખીડાં ૯૩ ઉપા, પા. ૬૬
- ગોપિકાની ગોરસી ૨૩ જયા-જયન્ત, પા. ૯૮
દાળ: દેખો સખિ ! ડોલરિયો
- ગોવાલણી ૪૧ દાળ: ભલે શુકન થાય સારા,
આનન્દ છે રે લોલ.

ચોક ભરી ઢળે ચન્દની	૪૦	ઢાળ: હ્યો,હ્યો, મોતી વેરાણું ચોકમાં.
જગતના ભાસ	૧૧૦	ઢાળ: સખિ ! પડવેના પૂરણુપ્રભ જે કાઠ જાણે રે.
જગતની જાણતી	૨૧૭	જયા-જયન્ત, પા. ૧૮૩ ઢાળ: આવેલ આશા ભર્યાં રે.
ઝીણા ઝીણા મેહ	૩૨	કેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૨ જો, પા. ૨૧ ઢાળ: ભીંજે મ્હારી ચુન્દડી.
દોઢોતો પેહાર	૬૧	ઢાળ: કુંગરમાં બોલે છે મોર.
દુઃખસુખ	૧૦૪	' માના સન્દેશ 'માં ઢાળ: હરિ વેણુ વાય છે રેહો ! વનમાં.
દ્વંધ	૧૦૨	ઢાળ: કાનની પછેડી ફૂલડાંભાત.
દેવોનાં ધામ એ	૧૭	જયા-જયન્ત, પા. ૧૫ ઢાળ: બેલી બેલી બેલી, સાહેલી !
દંશ	૭૦	ઢાળ: વનમાં બોલે ઝીણા મોરા
ધર્મરાયના પાર્ષદને વિદાય	૧૦૬	ઢાળ: કાળી તે કાળકા કાળજ મોકલે રે.
પાણીડાં	૭૧	ઢાળ: સુન્દર વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.
પુરનો મોરલો	૨૯	ઢાળ: બેલા આવજો, હો ભાસ !
પૂછશે મા	૧૦૫	ઢાળ: કયા માયું ? રે મેં કયા માયું ? એસી દૂંડી સી ઝીંદગીમેં કયા માયું ?

પોઠે છે ૧૦૧ ફેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૧ લો, પા. ૫૯
લાળ: મીઠકું ગોરસ થ્યો, ગોરસ થ્યો.

પોઠોને ૧૦૦ ફેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૧ લો, પા. ૫૮
લાળ: મીઠકું ગોરસ થ્યો, ગોરસ થ્યો.

પ્રીછજો એ પ્રેમને ૯૪ રાજર્ષિ ભરત, પા. ૧૦૭

પ્રીતમ પધારે ઘેર ૫૭ લાળ: હાં રે મહને ઝેરી નાગોએ દંશ દીધા.

પ્રીતમ પધારે પરદેશમાં ૫૬

પ્રેમસરોવર ૨૦ ફેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૧ લો પા. ૬૨
લાળ: સોનારૂપાનું મહારૂં બેડલું રે.

ફૂલડાં-કટોરી ૬૪ ઇન્દુકુમાર, અં. ૧ લો, પા. ૧૨૬
લાળ: હાવાં નહિ જાઉં
મહી વેચવા રે લોલ.

ફૂલદોલનો ઉત્સવ ૧૦૩ લાળ: મહને આવે છે ફેર

ફૂલ હું તો બૂલી ૪૨ લાળ: ઝાઝી જટા ને મહાદેવ રમે કોડે.

બોલે છે મોર ૪૮ લાળ: પ્યારાને પારણે સોનાના મોર

બહેનના શણગાર ૯૯ ઇન્દુકુમાર, અંક ૧ લો, પા. ૧૪૧
લાળ: કાનની પછેડી ફૂલડાંલાલ.

- બહેનાં ! આવો ૧૫ ઇન્દુકુમાર, અંક ૧ લો, પા. ૬૩
 દાળ: ઓધવ ! નન્દનો છોરો તે નમેરો
 થયો ૨ લોલ.
- બહાનસરી ૧૧૮ જયા-જયન્ત, પા. ૧૭૫
 દાળ: અજળ બહાર શી બની !
- ભરતી ડોલ ૪૭ રાજર્ષિ ભરત, પા. ૧૦૦
 દાળ: હો મેહુલા ! તું મ્હારો વીર,
 સરોવર હેલે મ્હડ્યું રે.
- ભૂલી જળે ૪૮ કેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૧ લો, પા. ૨૭
 દાળ: નન્દજી ! એકવાર ગોકુળ સંચરો રે.
- ભેદના પ્રશ્નો ૧૧૨ કેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૨ જો, પા. ૧
 દાળ: પ્રથમ પાર્વતીના પુત્રને પાચે
 પડું રે લોલ
- મદનનાં મહારાજ્ય ૬૬ જયા-જયન્ત, પા. ૮૧
 દાળ: ચટકતી ચાલે ચાલી આવ્યા વિ.
- મન્દિર છો ૧૪૯ ઇન્દુકુમાર, અંક ૩ જો
 દાળ: હમરે દ્યો.
- મનોહર એ ૬૨ રાજર્ષિ ભરત પા. ૬૦
- માફ કરજે, બાલા ! ૪૩ કેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૨ જો, પા. ૨૨

માયા ઉતારી	૬૦
મોગરાની વેલ	૭૭ ઢાળ: રાજસલામાં અમે રમવાને ગ્યાં'તાં.
મ્હારું પારેવું	૭૬ કેટલાંક કાગ્યો, લા. ૨ જો, પા. ૨૪ ઢાળ: વ્હાલા લાગો છો વિશ્વઆધાર રે ! સગપણ તમ સાથે.
મારો કન્થ	૨૭ ઢાળ: વ્હાલા ! અગગા રૂહોને.
મ્હારો હીંચકો	૨૮ જયા-જયન્ત, પા. ૪૯ ઢાળ: વીજ ચમકે રે મીઠા મેહુલાની મ્હાંય.
રાજકુમારી	૮૯ ઇન્દુકુમાર, અં. ૧ લો, પા. ૧૩૭ ઢાળ: ઓધા ! શિયાને રે વિ. આંતરા નિરનિરાળા.
વન	૪૨ કેટલાંક કાગ્યો. લા. ૧ લો, પા. ૩૮ ઢાળ: હાલા લીલા વાંસ વઢાવો રે.
વનના ઓલ	૧૧૫ જયા-જયન્ત, પા. ૬૯
વસન્તગીત	૮૫ વસન્તોત્સવ, પા. ૭૫ ઢાળ: ગેરવાની ડાળે રે રૂખડિયો અરૂંખિયો.
વસન્તનાં કિરણો	૧૯ ઇન્દુકુમાર, અં. ૧ લો, પા. ૧૮ હિલા રહો તો કહું વાતડી, વિહારીલાલ !

વસન્તમાં, સપ્તિ !	૬૩	દાળ: આજે દીવાળી છે, વનમાળી !
વસન્ત થ્યો !	૨૫	દાળ: મીઠકું ગોરસ થ્યો, ગોરસ થ્યો.
વિદાય	૬૫	
વિરાળે મ્હારા	૨૨	દાળ: પ્રગટયા શ્રી કૃષ્ણ મ્હને
પ્રાણમાં		ભાવતા રે લોલ.
વીણા-વીણેને ફૂલડાંના	૧૪	જયા-જયન્ત, પા. ૪૬
ફાલ		દાળ: ભીંજે મ્હારી ચુન્દડલી.
વીરાંગના	૯૦	
વીરાંને વધામણાં	૯૭	દાળ: સીતાજીના મહિનાનો
વેણુ	૭૩	
શીયળ	૩૦	દાળ: સુન્દર વેણુ વાગી, વેણુ વાગી
		આંતરો સોરઠાનો
શુભના શુકુન	૧૬	રાજર્ષિ ભરત, પા. ૧૩
સારસના શબ્દ	૩૫	કેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૨ જો, પા. : ૫
સૂનાં સૂનાં રનેલધામ	૮૨	દાળ: આવેલ આશાભર્યાં રે.
સોણલાં	૫૪	
સંભારણાં	૭૬	દાળ: કાલજીના મહિનાનો
રનેલપર્વણી	૫૧	દાળ: હો રાજ ! રાણાના રાજમાં
		લેલીડો લેલો

- સ્વર્ગનાં મૃદંગ ૨૧ રાજર્ષિ ભરત પા. ૯૫
રાગ સારંગ: ઢાળ: તહમે આડો
મહેલો, કહાન !
- હતો ૮૧ ઇન્દુકુમાર, અં. ૧ લો, પા. ૧૩
ઢાળ: સુન્દર વેણુ વાગી, વેણુ વાગી.
- હરિનાં દર્શન ૧૧૧ કેટલાંક કાવ્યો, ભા. ૨ જો, પા. ૯૬
ઢાળ: શીખ સામ્રજ્ય દે છે રે.
- હૈયાના દેવકૃતાશ ૯૧ રાજર્ષિ ભરત, પા. ૧૩૭
ઢાળ: પ્યારાને પારણે સોનાના ખોર.
- હૈયાની વાંસળી ૧૮
- હૈયાનું હોડહું ૭૩ 'મ્હારો મોર' નામના કાવ્યમાંનું ગીત
ઢાળ: હો ! મ્હારી વાડીમાં
લીંબૂનાં ઝાડ છે.
- હો યોગીન્દ્ર ! ૧૧૬ જ્યા-જ્યન્ત, પા. ૧૮૧
ઢાળ: પ્રથમ પાર્વતીના પુત્રને
પાયે પકું રે લોલ.
- હો ! રણને કાંડડો રે. ૯૨ ઢાળ: આછા ઝરમરિયા રે.

